

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ARKITEKTEN ARON JOHANSSON PÅ SITT KONTOR I NYA RIKSDAGSHUSET.
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

VÅRT NYA RIKSDAGSHUS OCH DESS ARKITEKT.

I.

DET STORA riksbyggets främre del närmar sig nu sin fullbordan med snabba steg. Den 15 januari, alltså endast ett par månader härefter, komma riksdagens herrar ledamöter hit för att begynna den sedvanliga kampanjen, och det blir då inom det nya riksdagshusets murar de skola samlas till sitt viktiga statsvärf.

De avslutande arbetena med målning och afputsning pågå nu som bäst i riksdagshusets olika lokaler, medan den bakom liggande riksbanksbyggnaden ännu är i sitt vardande.

Af parlamentshusets yttre har Idun vid ett par föregående tillfällen lämnat afbildningar och skall ytterligare återkomma härtill, då de skulpturgrupper och emblem, som afse att pryda byggnadens midtparti, och som för närvarande

befinna sig under uppsättning, frigjorts från den skymmande ställningen.

Då vi i dag börja serien af interiörer från vårt nya riksdagshus, anse vi oss ej kunna på lämpligare sätt inleda densamma än att i spetsen för bilderna sätta porträttet af den man, som är riksbyggenas skapare, arkitekten Aron Johansson.

Poträttet är taget på arkitektkontoret, som är inrymdt till höger, en trappa upp i riksdagshuset.

Aron Johansson är född i Ryssby, Kronobergs län, år 1860, och har utbildat sig dels i Chalmerska institutet, dels vid Konstakademien, vid hvilken sistnämnda han belönades med kungliga medaljen, och företog 1884-1889 en studieresa till Tyskland, Frankrike, Spanien och Italien, de tre sista åren på statens resestipendium, Herr Johansson har sedan 1884 och tills nu varit anställd som arkitekt i öfver-

intendentsämbetet och sedan 1890 vid de stora riksbyggena, som 1897 började uppföras efter hans 1892 uppgjorda förslag. Bland hans öfriga arbeten märkas Stockholms stads sparbank vid Rödbotorget, uppförd af granit och slätputsadt tegel i ädel florentinsk renässansstil, sparbanksbyggnaden i Gefle och riksbanksbyggnaderna i Karlstad och Örebro. —

När man, efter att ha passerat öfver den försvunna Norrbrobasarens och det gamla hofstallets betydliga tomtytor, träder in genom riksdagsbyggnadens hufvudportal och försiktigt kryssar sig fram mellan ställningar, gipsfragment och diverse arbetsredskap, når man den monumentala, ännu ej fullt färdiga hufvudtrappan, som brytes i afsatser och belyses af ett klart takljus. På ömse sidor om densamma ligga i första våningen de båda i rotundaform byggda plenisalarne, första kammarens till höger, andra kammarens till vänster. Det amfiteatraliskt sluttande golvet upptages af fasta, gulbetsade stolrader och pulpeter af vitbok med gångar emellan. I fondabsiden är en estrad med talmansstolen. Rundt salen löper en åhörarläktare, å hvilken pressens folk torde komma att få sina platser närmast absiden. Väggarna äro hållna i en lugn grön färg. Dagsljuset inströmmar från en cirkelrund, af mattslipadt glas täckt öppning i takhvalvet. Hvad som slår betraktaren vid anblicken af dessa våra lagstiftares torneringssalar är inredningens rigorösa enkelhet. De små väggmålningar, som skola uppsättas därinne, torde väl knappast komma att bryta torftigheten i den grad, att hrr kammarledamöters estetiska synkrets vidgas bortom den hittills dragna gränslinjen. Ett sådant lokalitetens inflytande hade dock varit önskvärdt.

Sedan man från stora trappan passerat ingången till plenisalarne, fortsätter trappan till nästa våning, där statsutskottets lokaler befinna sig. Trappgången är hållen i grönt och hvitt, och väggarna prydas af porträttmedaljonger, återgifvande märkesmän i vårt parlamentariska lif.

Fortsätter man från hufvudtrappans första afsats rakt fram nedåt, kommer man under en hälvning till husets bakre parti, där biblioteket är inrymdt. Det afgränsas mot den pelarburna vestibulen af en afklädningskorridor eller tambur och gör med sina bokfyllda vägghyllor och stora skrifbord ett enkelt och tilltalande intryck. Ofvanpå biblioteket befinna sig det inbjudande läsrummet med ett rundt detsamma löpande galleri; träinredningen utgöres här af snidad ek. Den egentliga biblioteksingången är från passagen mellan riksdags- och riksbankshuset, och en dekorativ trappa under krysshvalf, som stöddas af massiva pelare, förbinder där den nedre förstugan med biblioteks-vestibulen.

Själftva passagen mellan de båda byggnaderna är ännu ej fullt ordnad, men densammars arkitektoniska utseende med de vid ändpunkterna förbindande massiva porthvalfven åskådliggöres dock tydligt å våra bilder.

FRIHERRINNAN MARIA VON ROSEN.

DEN 14 NOVEMBER 1814 föddes i Nöbels pastorat i Småland en dotter till kyrkoherden därstädes, J. Bokelund, och hans maka, Hedvig Stenfeldt.

Nittio år hafva nu förflutit sedan denna 14 november och den sist lidne, då änkefriherrinnan Maria von Rosen, född Bokelund, i kretsen af samlade barn, barnbarn och barn-barnsbarn firade sitt ingående i ett sekels sista decennium.

Ett långt lif inrymmer för individen många betydelsefulla skiftningar, äfven om det i andras ögon förflutit mer obemärkt och egentligen användts till sträfsamt och ihärdigt uppfyllande af ett enskildt lifs kräfvande plikter. Så har varit fallet med friherrinnan von Rosen. Men det är en lifsgärning så god som någon annan, att under rätt knappa omständigheter kunna uppfostra en talrik barnskara och gifva den goda och lyckliga barndomsminnen. Vid 19 års ålder gifte sig Maria Bokelund med dåvarande fänriken, sedermera kaptenen vid Jönköpings regemente, friherre O. W. von Rosen. Det unga paret bosatte sig på Prästboda egendom i Småland, hvilket hem dock sedermera utbyttes mot Grenna och Stockholm. Nio barn föddes, af hvilka sju hunnit mogen ålder. Då baron von Rosen år 1877 afled, bodde familjen åter på det kära Prästboda. Sedan friherrinnan von Rosen blifvit änka, bildade hon hem med ett par ogifta döttrar, först i Norrland och sedan i Grenna, där hon nu bor.

Då man ser den krya åldringen, som ännu orkar bestiga Grennaberget och dansa en sirlig promenad-polonäs, och hvars alla själsförmögenheter äro nästan ungdomligt vakna och lifskraftiga, kan man ej underlåta att göra några reflexioner öfver de olika sätt, på hvilka ålderdomen blir representerad. Man kommer då

ock på den tanken, om ej människan själf i många fall har skuld uti den fysiska och psykiska skröplighet, som ofta vidlåder den sista lifsperioden.

Då jag blef anmodad att skriva en text till den bild, som Idun i dag återger af 90-åringen, tänkte jag, att vi kanske litet hvar kunde få nytta af, om den gamla vörnadsvärda damen ville säga oss, hvilken insats hon tror, att vi själfva böra göra, för att liksom hon få en vacker och sund ålderdom.

Med hennes bref framför mig låter jag henne själf säga oss det.

“Du frågar“, skriver hon, “hvad jag tror vara största anledningen till god hälsa, godt lynne och förnöjsamhet, d. v. s. i hvad mån vi själfva kunna bidra till dessa goda gåfvors ernående.

Måttlighet i mat och dryck, därpå hvilat till stor del vår hälsa.

Det goda lynnet och förnöjsamheten komma af sig själfva, om vi söka vara förståndiga och ej lägga onödiga bekymmer på sinnet, utan i stället arbeta troget och gladt och så godt vi kunna samt hos Gud och i hans ord söka tröst i verkliga pröfningar.“

Så ungefär lyda hennes ord, hvilka hon själf omsatt i handling; därför kan hon också, på det sätt hon gör, tacksamt och förnöjdt se både tillbaka och framåt.

På fotografien synes den gamla sysselsatt med att brodera en matta, den 50:de i ordningen af dem, som hon under senare år tillverkat. På olikfärgade klädeslappar, som sedan hopfogas, ritas hon på fri hand blommonster, särskildt utväljande de blommor, som dofta väl. Rosen och syrenen, liljekonvaljen och den vårliga pingstliljan framman sedan af hennes flitiga hand. Hon finner stort nöje i detta arbete, som väcker sommartankar midt under senhöstens aflöfningsstid.

Glasögonen få ligga obegagnade bredvid henne, ty hon ser förträffligt att arbeta dem förutan. Vid högtidligare tillfällen komma de dock på.

“Kära du, jag tycker, att en gammal människa ska ha glasögon,“ svarade den gamla damen med sin oförbränneliga humor, då någon frågade, hvarför de sitta på borta och inte hemma.

I vår nervösa tid, då själfva ungdomen mången gång har svårt att glädjas öfver lifvet, är det nyttigt höra huru en sund lifsuppfattning kan uppehålla in i senaste ålderdomen.

J. VON H. —

BARMHÄRTIGHET. FÖR IDUN AF SNORRE.

FRU X. vid fönstret satt och ryste lätt, att kylan trängde in, det var ej utan. Där ute föllo vinterns flingor tätt, och blåsten tycktes vilja spränga rutan.

De stackrarna, som måste ute gå, hur kylan skulle nypa dem i kinden, hon tyckte medlidsamt och tänkte så på gamla frun i “kupan“ uppå vinden.

Hon hört, hur hennes lilla bo var armt, och tänk, hur kallt, när vinterns vindar rasa: Ack ja, hon skulle, när hon själf fått varmt dit skicka kaffe och en härlig brasa.

Så ropte hon på jungfrun och på sjal och sina ordres gaf i mängd åt flickan, Snart brasan sprakade i trefven sal, och där framför placerats kaffebrickan.

Hvad gör det nu, om stormen ryter vild: här inne snart igenom frusna leder sig värmen smyger angenäm och mild och öfver hela hemmet ut sig breder.

Och när så tår och påtår druckits slut och frun satt där förnöjd med färg på kinden, sa' flickan: “Får jag nu ta' kaffet ut och bära det och veden upp på vinden?“

“Ja — — vintern“, sa' fru X., “den är ju lång, och att jag gumman unnar hjälp är tydligt, dock, tror jag, spara vi för denna gång, mig tycks som vinden slagit om på sydligt“.

NÅGRA ORD OM NORSK ENKELHET OCH HVAD VI KUNNA LÄRA AF DEN. AF LOUISE HELGEBY.

DET HAR talats och skrivits så mycket om all den ödselhet i mat och dryck, som utvecklas i sällskapslifvet, att det må tyckas vara ett alltför utslitet ämne till en tidningsuppsats; men då det är en fråga af så genomgripande stor betydelse, bör hvarje, om än aldrig så litet efterföljansvärd vink, som kan medföra en förbättring, icke gå alldeles opåaktad förbi.

Vi veta nog alla, att vi svenskar ha rykte om oss att vara öfverdådigare, mera slösaktiga än — ja, än de flesta europeiska nationer. Man hör så ofta utlänningar säga: “svenskarne, ja, de äro ju så “flott“ anlagda, så storslagna!“ Detta sista adjektiv kunde vi ju vara stolta öfver, om icke det ordet i denna förbindelse betecknade — precis motsatsen af stor! Ty — hvad ligger väl till grund för denna vår “storslagenhet“? Rätt och slätt att vi äro så små! Den ena vill vara “lika god som den andra“, oafsedt om man har råd eller inte. Med andra ord, man äflas endast att öfverglänsa, att fördunkla hvarandra. Man tål icke att se sina umgängesvännar ha något bättre

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

eller dyrbarare än en själf. Är icke detta smått? — Åhnej, vi förtjäna nog inte att bli kallade *storslagna!* Hvarför kunna vi inte både för oss själfva och för andra ärligt tillstå, att vi icke befinna oss i den ekonomiska ställning, som erfordras för att kunna föra ett stort hus? Det är ju dock ingen förbrytelse, intet vi behöfva blygas för. Att med 4—5 tusen kronors årlig inkomst kunna, utan att göra skulder, lefva lika högt som en familj med 8—10 tusen kronor, är ju en omöjlighet, och då blir det icke blott en löjlighet, utan helt enkelt en *olycka*, om man icke själf inser detta och där- efter inrättar sig.

Under ett flere års vistande i vårt broderland Norge har jag haft rik anledning till att beundra den enkelhet, där råder i mat och dryck, icke blott i det dagliga, utan speciellt i det sällskapliga lifvet. Leke så att förstå, att man icke också där håller dyra och öfverdådiga kalaser, men — dessa hållas *som regel* icke i familjer, som icke ha råd därtill. Innan jag öfvergår till att ge en liten inblick i de norska seder, som jag anser så efterföljansvärda, vill jag först uttryckligen betona, att min skildring kommer att röra sig om familjer med 4—5 tusen kronors årlig inkomst.

Ett sätt att se sina vänner är detta: supén består af delikata, påbredda smörgåsar, samt, om man så vill, pastejer, hummer och champignoner t. ex. Därtill serveras öl, the och mjölk, ibland också rödvin. Allt framsättes på ett smakfullt dukadt bord med småbord; gästerna servera sig själfva, så någon särskild uppapperska behöfves icke, man reder sig godt med sin egen jungfru. Strax efter eller senare på aftonen serveras dessert, som naturligtvis kan vara enklare eller finare efter "råd och lägenhet". För herrarne finnes whisky och selters.

Dessa bjudningar äro dock icke så vanliga, men att de kommo att *blifva* det, är icke tvifvel om.

Mera brukligt är det, att gästerna komma "efter aftens", kl. 8-1/2; familjen må ju då äta kväll något tidigare än vanligt, för att allt skall vara i ordning till gästerna komma. Underhållningen består af musik, samspråk, bostonspel etc., trakteringen af "desserter", frukt och dylikt, därtill vin eller punsch, samt "pjolter" (whisky och selters) eller toddy till herrarne; innan man bryter upp, serveras kaffe med kakor. Är icke detta både praktiskt och ekonomiskt? Är det icke rent af idealet för en matmor? Hon kan ju hela tiden få vara i ro inne, behöfver icke vara ängslig för, att icke allt går, som det skall, då hon ju, innan gästerna komma, har allt i ordning. Under dessa omständigheter är det ju gifvet att hon skall känna sig lugn och glad, i stället för, hvad där alltid blir tillfället vid en supé, där flere rätter skola serveras, nervös och orolig. Naturligtvis talar jag här endast om familjer, där matmodern själf måste "stå för" det hela; har man råd därtill, är det ju obestriddigen förnuf- tigast (?) och bekvämast att engagera såväl kokerska som vaktmästare, kort sagdt, all möj- lig hjälp, så frun slipper all omsorg. —

Jag har varit med på många sådana bjud- ningar "efter aftens" och alltid funnit dem många gånger trefligare än dessa stela supéer med en mångfald af konstmässiga rätter och en — öfveransträngd, nervös värdinna! Och hvad kostar inte ett sådant middags- eller supébord? Vi kunna ju naturligtvis inte redu- cera matens kostnad till noll och intet, men alldeles säkert kunna vi påstå, att *vinerna* till samma gästbud kosta mer än dubbelt! *En enda* sådan bjudning om året betyder för många husmor en hel månads hushålls- pengar. Hur kan det då tänkas, att denna summa skall kunna insparas på de öfriga må-

naderna? Och dock är detta endast *en* sådan afton på hela året! Det *kan* inte göras — utom kanske på det sätt, som praktiseras i en familj, jag känner, där man dagligdags lefver så tarfligt, att man *generar* sig för att be en intim vän stanna till kvällen, om han kommer dit af sig själf.

Äfven i fråga om baler förekommer i Norge långt större enkelhet, såväl på subskriberade som familjebaler. Påbredda smörgåsar med te, öl, mjölk samt choklad utgöra oftast supén. Till subskriberade baler på landet sändes ofta ett fat "smörrebröd" från hvarje familj, eller också beställes sådana från en restaurant; man dansar så några timmar, hvarefter desserten serveras. Och — det må medgifvas — den är alltid utsökt! Där förekommer en mång- fald af goda saker: geléer med vaniljkräm, syltade och friska frukter, de allra härligaste kompositioner i choklad, sylter och gud vet allt, samt "kransekage" (krokan) och "blöde kager". Sherry eller portvin samt rhenskt vin serveras till; under hela aftonen finnes selters samt för herrarne pjolter att tillgå (dock bruka herrarne mycket ofta vid subskriberade baler hålla whisky'n själfva, d. v. s. den som önskar pjolter, har whisky med sig). Vid desserten utvecklas nu en liflighet och en stämningsfull glädje, som man sällan eller aldrig ser vid ett högtidligt "sittande" bord. — Innan gästerna fara, och medan man afkyles efter dansen, serveras kaffe med kakor.

Tro nu mina ärade läsarinor icke, att ungdomen i Norge har lika roligt på sina baler som i Sverige? Visserligen, och alldeles säkert ligger det för de flesta manliga deltagare en särskild tillfredsställelse i att veta, det en sådan afton icke har gjort ett större hål i plån- boken, än som snart kan fyllas igen. En subskriberad *bal* med den ofvan omtalade ser- veringen vet jag kan röra sig om cirka 4 kronor pr par.

Se vi nu på den dagliga matordningen i ett norskt, jämnt borgerligt hem, mötas vi åter af samma genomförda enkelhet; till frukost brukar man mjukt bröd, smör, ett par sorters ost, något kallt uppskuret (icke alltid!), thé eller kaffe samt mjölk. Jag känner ett mycket rikt och förnämt hus, där frukostmål- tiden aldrig bestod af annat än smör, bröd och getmesost, detta icke alls som något ut- slag af snålhet, utan endast för att vänja barnen vid enkelhet. Inom parentes vill jag påpeka den egendomliga förkärlek för getmes- ost, som snart sagdt råder hos hela den norska nationen. Ha de bara *den*, så behöfva de intet annat till sin frukost och kväll! — Varma rätter till frukost förekomma aldrig — utom kanske då en familjemedlem skall företaga någon resa. Middagen består af två rätter; mycket ofta serveras endast en rätt, t. ex. stek, samt frukt. Till kvällen "smörrebröd" samt te.

Låt de, som ha råd därtill, hålla dyrbara middagar, supéer m. m., men må vi, som *icke* ha råd, icke försöka apa efter de stora, utan låtom oss vara modiga nog att såväl för oss själfva som för andra tillstå detta! "Stora sällskap ha vi icke råd att hålla, men vill ni hålla till godo med *hvad huset förmår*, så — hjärtligt välkomna!" Det är ett ärligt erkän- nande; var viss om, de, som hålla af oss, de, som finna nöje eller glädje af våra personliga egenskaper, de komma nog ändå, — och kanske helst *då!* På det sättet samlar man säk- rast sina *verkliga* vänner hos sig, och det är väl ändå, eller rättare *borde* vara grundtanken i all sällskaplighet.

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter
i ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.
Sändes **tull- & porto**fritt direkt till privata.
Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

GAMLE POSTFARS BEGRAFNING.

KYRKO GÅRDEN i Gagnef är icke särdeles vacker. Den ligger längs med kyrkans norra mur, då kyrkogårdar i allmänhet ligga utmed den södra muren, och den är kal och plan. De träd, som finnas äro små. Graf- varna ligga tätt tillsammans med en eller annan välvärdad kulle, de flesta utan, och öfver allt ett virrvarr af små, ofta omålade träkors, som luta sig intill och mot hvarandra. Men den har ett företräde! Bortom kyrko- gården och bortom slätten resa sig de blå höjderna, och de se aldrig blåare ut än som bakgrund till denna enkla kyrkogård.

Större begrafningar och begrafning på sön- dagen inträffa ganska sällan. Däremot är det begrafning nästan hvarje onsdag och lördag. Det är så, att här finnes ingen dödgräfvare. Grafven gräfves af den aflidnes anhöriga. De manliga släktingarna komma med kistan på morgonen, de kvinnliga komma ej alls, de anse nog att det blir långt att vänta medan graf- ven gräfves. Denna måste vara färdig till kl. 1, då jordfästningen sker. Under tiden ställer man kistan på en bår i skuggan af kyrkmuren

POSTFAR I GAGNEF. TECKNING AF OTILIA ADELBERG.

Nürnbergers "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94.
Allm. Tel. 30 48.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

under sakristifönstret. Där har allt Gagnefs folk sin sista väntans stund på jorden, — innan de sänkas i grafven.

Jag brukar gå och se på kistorna. De äro så olika. För äldre personer äro de alldeles svarta och med eller utan blomsterprydnader, allt efter som det har blifvit. Men de yngres och barnens kistor, de äro vackra. De äro alltid målade i klaraste möjliga koboltblå färg och försedda med blommor och kransar. Mot detta klara blå är det vackert i färg med de hårdt bjärtgröna, konstgjorda bladkransarna med pappersrosor uti. De passa också bäst ihop med kistans öfriga utsmyckning; silfverstjärnorna på locket, den hvita tyll- eller florsgarneringen och det hjärt blekröda bandet därofvan, prydt med gröna, blå och gula pappersrosor på vissa afstånd från hvarandra. Man har också friska blommor på kistorna, försedda med band och inskriptioner. Det är tydligen kärt för de efterlevande att smycka ut kistan så fint som möjligt. "Hon tyckte så mycket om det som var fint!" sade en mor till mig en gång. Och *rosätt* skall det vara, det vill säga, precis, ordentligt, symmetriskt — och konstnärligt. Den konstnärliga smaken ligger dalfolket i blodet — det är en fröjd att erkänna det!

Här har varit stor begrafning i dag. Den har också haft en högtidligare prägel än vanligt och mycket folk samlades till kyrkogården. Det var "gamle postfar", som begrofs. Den gamle gode postfar, han var en vän till oss alla. Åttifem år hade han lefvat och i mer än tjugu år hade han gått med posten, ända tills i somras, då det blef honom för mycket. Alltid var han lika pigg, lika klar och redig, lika blid och vänlig. "Bara e' tidning", brukade han säga och runka på hufvudet åt mig på långt håll, när han inga bref hade åt mig.

Gamle postfar var liksom hufvudman för sin släkt, och det var en bra och talrik släkt han hade. För alla var det en heder att kunna säga: "Han är min morfar" eller "farfar", eller åtminstone att på något sätt kunna räkna släkt med honom. Åtminstone föreföll det alltid mig att vara en stor heder. Den lille, anspråkslöse gubben! Själft tyckte han då inte, att han var något märkvärdigt!

Före begrafningen gick jag ut för att skaffa några blommor till postfar och gick då öfver kyrkogården. Karlarna höllo just på att kasta upp grafven i den lösa sandjorden. Jag tittade åt kyrkomuren under sakristifönstret, men där fanns ingen kista. Den skulle tydligen komma senare med högtidlig procession af släktingar och vänner.

Däremot såg jag en bit längre bort en liten barnvagn, af den sort, som de vanligen bruka här, och i den stod en liten kista. Det vill säga, man måste ju först tro att det var ett litet paket, väl och omsorgsfullt inlindadt i en grann röd väfnad, men af formen på paketet och därför att det var på kyrkogården måste

man ju förstå, att däri gömdes en liten, liten kista. På båda sidor om paketet hade man lagt en stor, frisk, doftande enriskkvist. Men ingen graf tycktes grävas för denna lilla kista, ingen människa tycktes äga den eller taga hand om den.

Klockan två kom processionen i det grannaste höstsolsken. Postfars kista var ställd på en stor flakvagn, klädd med grönt, och på vagnshörnet satt, grann som den grannaste tulipan, en liten äkta Gagnefspojke i gul kolt och dinglade med benen, synbarligen mycket belåten med sin värld och med sin plats. Efter kom slakten, både män, kvinnor och barn. Isynnerhet många i barnåldern. Det föreföll nästan som om postfar och barnen stått hvarandra nära; om för ålderns skull, kunde vi alla varit postfars barn.

Söner och mågar buro kistan till grafven. I Leksand bäres kistan högt uppsatt på karlarnes axlar, men här bäres den lågt hängande, så att den nästan snuddar vid marken.

Kyrkoherden höll ett vackert och alldeles enkelt tal, eller rättare talade med oss enkelt och godt om allas vår käre, gamle postfar, som nu gått ifrån oss och som nått sitt mål. Jag tänkte, medan han så talade, att det måste finnas ett helt litet Gagnef i himmelen, så många gamla, fromma, tålmodiga människor, som dö här; och så många, som i stilla väntan gå och längta att bli kallade hem. Kanske kommer postfar att gå med posten där också! Svårt att föreställa sig fröjden i de budskap eller glansen i de bref, han då skulle medföra.

Midt emot mig, på andra sidan grafven, stod en hel liten skara småflickor. De voro icke klädda i sorgkläder — sådana brukas icke här — de hade bjärt gröna tröjor med röda ärmor, och de mindre af dem hade de vackra gula kjolarna. De sågo allesammans förunderligt allvarsamma ut. Först stodo de i en lång rad, så som småflickor bruka, men allt efter som kyrkoherden talade, trängde de sig mer och mer tillsammans till en tät liten klunga, och de större försökte gömma sina små halsduksklädda, kringfransade hufvuden bakom hvarandra för att dölja sina tårar.

Bredvid grafven, snedt uppställd på den uppkastade sanden, stod den lilla kistan, som jag sett förut. Den var nu tagen ur sitt hölje och lyste så blå och var så liten och tycktes stå där så ensam och obeaktad. Men litet mull på locket talade dock om, att den fått sin egen jordfästning förut. Den innehöll, sade man mig, ett litet barn, som dock aldrig ägt jordelif.

Var det ett litet sändebud, enkom utgånet från himlen, för att hemta postfar hem? Det såg alldeles så ut! Den lilla kistan var ej olik en stor blå puppa eller en blå fjäril med hopslagna vingar. — Den skulle nu sänkas i samma graf som postfar.

När klockorna sedan började ringa, skottades grafven igen, och hvar och en återvände till sitt dagliga lif med dess sträfvan. Prästerskapet och slakten skulle äta middag i sorgehuset. Jag tittade uppåt byn. Det sista jag såg af postfars begrafning var den stora flakvagnen, däri hans kista stött, som nu körde tillbaka, fullsatt kring alla kanter af småpysar i alla storlekar och i alla slags brokiga färger.

Du gamle, gode postfar!

OTTILIA ADELBERG.

Gagnef hösten 1904.

**Glöm ej
Jubileumsfondens sparbössor!**

FOGELVIK.

FASTÅN FÖR LÄNGE SEDAN grusats det slott, som Karl VIII Knutsson Bonde en gång som morgongåfva gaf sin andra gemål, den för sin skönhet och sina ädla egenskaper så högt beprisade Katarina, riksrådet Karl Ormssons till Bjurum dotter, är Fogelvik dock rikt nog på minnen för att locka oss att stanna en stund inför dem. Och bland de många vackra herresäten, som äro belägna i Tjust härad af Kalmar län, intager Fogelvik i afseende på läget en bland de främsta, om ej den främsta platsen. Där har naturen med frikostig hand slösat sina rikaste häfvor. Någon på en gång vackrare och mera dominerande plats för Fogelviks corps de logis kunde ej väljas, och den vittnar om dess byggherres vakna blick för naturens skönhet. Våldiga ekar, ståtliga lindar och fina, smäckra lärkträd möta ögat och fånga blicken hvarthän man ser. Midt ibland denna trädprakt tronar slottet, och dess stolta skönhet återspeglas i Valdemarsvikens glittrande böljor, som omgifva det på alla sidor. Sommartiden, när slottsträdgården prunkar med rosor, värdiga representer för söderns soliga klimat, kan man knappast tänka sig någon mera tjusande plats.

Nils Dackes vilda skaror, som likt en rasande stormvind drogo genom Smålands bygger, brände omkring 1540 det gamla slottet, som var beläget på fastlandet, cirka en kilometer från det nuvarande. Det var där som den mäktige Karl Knutsson Bonde i kretsen af maka och barn njöt den oberoende svenske godsherrens lyckliga tillvaro, innan konungakronan krönt hans änne och afunden hvässat sina skarpa pilar för hans räkning.

Nuvarande slottet är omgifvet af två större och två mindre flyglar och är ursprungligen byggdt af Göran Eriksson Gyllenstjerna, men härjades af elden och ombyggdes på 1790-talet af greve Johan Gustaf Horn, som det förmales efter ritning af Tessin d. y. Det är en egendomlig gammal byggnad med sina många gångar, långa korridorer, lönntrappor och fallluckor. På vinden finnes ett muradt fängelse- rum till straff och varnagel för den eller de af godsets underhafvande, som vågade trotsa sin husbondes eller hans fogdes befallningar.

Vestibulens ena vägg upptager en oljemålning af den från Fogelvik afskilda egendomen Hornsberg i dess forna skick. Äfven finnes där en tafla föreställande Fogelvik under Gyllenstjernas tiden, öfverste Horn till häst, porträtt af Nils Dacke och hans maka m. fl. oljemålningar. Den s. k. rundsalongen, hvars väggar genom pilastrar äro indelade i fält, som fordom upptagits af stora speglar, frapperar genom sin höjd, den går nästan genom två våningar och är särskildt byggd till musikrum. Hvarje ord, som talas där, klingar med ett sällsynt, underbart väljud.

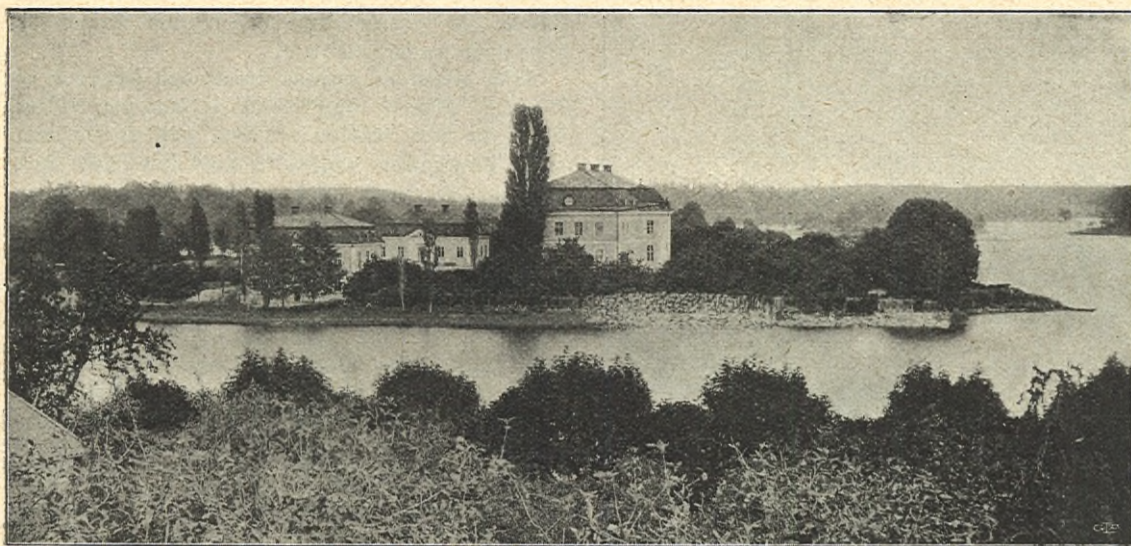
Som kronprins köpte Carl XV i början på 1850-talet Fogelvik af greve Claes Lewenhaupt och inredde då den ena så kallade kungsflygeln till bostad åt sin intendent Upmark. Själft vistades kronprinsen helt litet där, sedan han köpt godset, men ganska ofta förut som gäst hos familjerna Lewenhaupt och Posse. Kronprinsen försälde egendomen efter några år till friherre Koskull, och från honom kom den i familjen Raabs ägo.

Som dess förste kände ägare nämnes på 1300-talet Margaretha Sunesdotter Bååt, riksdrotset Ulf Åbjörnsson Sparres hustru. Godsets mest glänsande period inföll sannolikt under den tid, då det innehades af medlemmar af grefliga ätterna Horn och Posse. Det tillföll den i våra häfder vidt berömd statsmannen Arvid Horn i hans tredje gifte med Margareta Gyllenstjerna af Fogelvik. Som "kung Arvid"

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

FOGELVIK FRÅN FASTLANDET.

härskade och benämndes han därstädes, och man har all anledning förmoda, att han gjorde skäl för namnet.

Om hans sonson, öfverste Johan Gustaf, den siste manlige medlemmen Horn af Kankas, gå än i dag många sägner och historier. Han hade en god vän, auditör Piscator, med hvilken han umgicks mycket intimt. På den tiden ansågs det som höjden af lycka att blifva begrafven under kyrkgolfvet, ju närmare altaret, dess bättre. I Tryserums socken, där Fogelvik är beläget, hade naturligtvis öfverste Horn oinskränkt makt och myndighet öfver snart sagt både andliga och världsliga ting. Till honom vände sig Piscator med en ödmjuk anhållan att en gång få sitt sista hvilorum i Tryserums kyrka, där Horn hade sin familjegrav. "Nej", svarade Horn, "du kan ej få ligga i kyrkan, det är alldeles omöjligt, men du skall få ditt epitafium där", och det fick han mycket riktigt, ty på en stentafla därinne läses i förgyllda bokstäver: "Bengt Piscator, Auditör, 48 år gammal, afled på Fogelvik 1790. Horn har han med vett och vilja ej gjort för när." Men hans stoft var ej värdigt ligga sida vid sida med Fogelviks höga anherrars.

När öfverste Horn kände sin dödsstund nalkas, lär han låtit bära ut sin säng på den stora bron, som förenar slottet med fastlandet och med förtviflad stämma sagt: "Skall jag då för alltid lämna dig, mitt sköna Fogelvik, och krypa ner under det kalla golfvet i Tryserum".

På en mindre holme, Biblioteksholmen, finnes en urgammal byggnad, ursprungligen byggd till kyrka, men sedan inredd till bibliotek, af hvilket en del lärar förts till Sjöholm och en del till Forsby. Fogelvik är mycket kändt för sina präktiga jaktmarker och sin rikedom på svart granit. Till hufvudgården höra fem utgårdar under eget bruk.

Det präktiga herresätet har nu i dessa dagar ombytt ägare, enär det af friherre Ossian Raab försålts till herr O. Nelsson. Mätte dess nye ägare liksom hvarje svensk man, som i sin ägo bekommer något af våra gamla riddargods, besinna att det ligger makt uppå att han väl vårdar sig om dessa våra dyrbara minnesmärken från fordومتima!

ADELAIDE NAUCKHOFF.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristävling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Tävlingsstiden utgår den 30 jnni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun nr 41 för innevarande år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

EN VISIT I INDIEN. AF D:R SVEN HEDIN. MED ILLUSTRATIONER EFTER HINDUISKA FOTOGRAFIER.

(Forts. och slut.)

EN MANSÅLDER vore icke nog för att tränga till djupet af Benares' mysterier. Jag kunde endast offra en dag därpå; det var som att gå på teatern; men där uppfördes en pjäs, hvars make jag aldrig sett. — Från hotellet, som ligger i en park utanför staden, åkte jag in till denna bramaismens brännpunkt, där hinduernas religiösa lif pulserar intensivare än på någon annan indisk ort. En flod af människor brusar på dessa gator; spänliga och svaga synas de vid sidan af de kraftigt byggda anglosachsarne, men ofta äro deras drag tilltalande och rena, deras lemmar harmoniskt växta. Deras ansikten, armar och ben blänka som polerad koppar, för öfrigt äro de iförda lätta och luftiga dräkter, öfvervägande hvita, men också brokiga. Snart blir gatan för trång för vår vagn, vi stiga ur och blanda oss till fots i den lar-

GATA I BENARES.

Reckitt's Bläelse

är väl bekant för den snöhvita glans, den gifver allt linne.

Zebra-pasta

står fortfarande främst bland alla putsmedel för järnugnar och spisar.

Metallputspomadan

Amor

gifver messing och koppar den vackraste och hållbaraste glans.

Försäljas i parti och minut hos **WILH. BECKER.**

Kongl. Hofleverantör, Stockholm.

Hufvudaffär: 5 Malmstorgsg. Filler: 24 St. Nygatan, 23 Götgatan.

mande folkskaran, som fyller passagen mellan höga bisarra hus, innanför hvilkas burspråk och draperade fönster vi ana det hinduiska hemlifvets hemligheter. Där nere i skuggan, invid gatsmutsen löpa rader af öppna bodar och salustånd, omgifna af en obeskriflig trängsel; de äro ordnade allt efter yrken och varor, d. v. s. efter kast. Nu taga vi af genom en ytterst smal gränd eller rättare korridor, som för oss till Gyllne Templet. Dess guldtäckta pagoder flamma i solen, till formen liknande hopgrodda, spetsiga pyramider. På tempelgården är Sivas brunn föremål för alla vallfaran- des och alla Benaresbors ständiga besök och offergåvor. Den är en af hinduismens förnämsta helgedomar och skyddas under ett tak, uppuret af kolonner; då jag stiger fram, hejdas jag höfligt af ett par braminer, som bedja mig icke gå för nära. Och förlusten var icke stor; en kväfvande stank stiger ur dess hemlighetsfulla djup efter alla de gula blommor, som pilgrimerna, i knippor eller långa guirlander, kasta ned i dess gap. På gården röra sig bland människovimlet heliga kor, feta och trinda af alla de vegetabiliska offergårdar, hvarmed de fullproppas af de troende; äfven de äro gudomliga väsen och föremål för religiös vördnad och dyrkan. Man blir yr i hufvudet i denna trängsel och i denna kväfvande atmosfär, denna stagnauta luft, som är mättad med dunsterna från ruttande blomster och öfver all beskrifning helig gödsel. Nakna fakirer af vedervärdig uppsyn, med kroppen ingniden i aska, så att de se alldeles hvita ut, likt uppgädda lik, och med armarna eller benen fastvuxna i de mest otroliga attityder, garnera väggarna på denna tempelgård.

Icke allt för länge stanna vi därinne, vi behöfva frisk luft och skynda till Aptemplet. Vid ingången sitter en bramin och säljer frukter och korn, och med ett större förråd däraf träda vi in på gården, för att inom några minuter omsvärmas af ett par hundra apor, äfven de gudomliga väsen; de visa mig en smickrande förtrolighet, klänga sig fast vid mina ben och hugga för sig med båda händerna af de delikatesser jag bjuder dem; de skratta och skorra förnöjdt, blinka och lägga pannan i veck, se allvarliga och komiska ut, som om de vore medvetna om den oförklarliga makt de äga. Aporna hafva sina egna högtidsdagar, då massor af ätbara gåfvor inflyta till deras tempel. De äro dock inga orubbliga stamkunder här. På morgonen begifva de sig ut på ströftåg i staden, där man ser dem viga och närgångna klättra öfver tak och trädgårdar.

Än mera befriade från stadens kvalm och osunda ångor blifva vi på aftonen, då vi hyra en båt för att på Ganges låta ro oss utmed Benares' kajer och strandtrappor. Att beskrifva den egendomliga, hopgyttrade byggnadsmassa, som amfiteatraliskt reser sig på Ganges vänstra strand, är omöjligt; fotografierna gifva ett begrepp därom. På trapporna, som äro byggda

Polera Edra metallsaker med Lagermans flytande putspomada "BON-AMI"!

GYLLENE TEMPLETS GÅRD MED SIVAS BRUNN.

i terrassformiga afsatser för att kunna användas vid olika vattenstånd hos floden, myllra tiotusendetal af hinduer, mycket lätt klädda, kopparbruna, sysselsatta med att bringa floden sin dyrkan, ty äfven den är en gudomlighet och dess vatten heligt. För att få dö vid dess strand, resa årligen massor af åldriga och sjuka hinduer till Benares, och då de veta att deras aska skall strös ut öfver dess grumliga böljor, kunna de afsomna lugnt. Vid några ställen, där stranden stupar tämligen brant ned mot floden, hafva likbrännarne sitt tillhåll. Jag roddes också förbi ett sådant ställe, just då man höll på att tvätta ett i hvita lakan med rep hårdt insurradt lik; det lades sedan på bålet som antändes och elden fick göra sitt

ETT LIK TVÄTTAS I GANGES.

verk; väl blef den döde grundligt stekt och vidbränd, men långt ifrån förintad; man sparade tydligen på bränslet; resten kastades i floden för att sedan tagas om hand af gamarna.

Sakta och stilla glider vår båt utmed stranden, där detta levande panorama i ständigt växlande scenerier och grupperingar upprullas för våra blickar. Gubbar och gummor, medelålders män och kvinnor, gossar och flickor myllra på trappan eller gå med krukor och metallkärl ut i floden för att ösa i af dess heliga, hälsobringande flöde; de dricka det, tvätta sina kläder och bada sin af sjukdom infekterade kropp för att förjaga det onda och återvinna kraft och hälsa. Ja, alldeles insatt en gosse och vid liket, som tväddes,

GYLLENE TEMPLET.

Om ni betraktar de af hinduer utförda fotografier, jag här är i tillfälle att meddela, så kan ni tänka er att Benares, sedt i fullmånens sken utifrån floden, måste vara ett skådespel, så storartadt, trolskt och fantastiskt, att något liknande knappt kan tänkas på denna jord. Tillsammans med ett par fransmän hyrde jag

drack; de måtte hysa ett suveränt förakt för allt hvad smitta heter.

Från stranden utlöpa broar och bryggor af trä med stänger, uppbärande flätade parasoller; de se ut som väldiga svampar, och under dem sitta braminerna dagen ut med korslagda ben och syssla med sina religiösa meditationer, om man så kan kalla de besynnerliga handlingar de utföra för att framställa Vischnus' femtio inkarnationer eller ännu flere af någon annan gudomlighet. Dessa gester utföras med fingrarna i olika ställningar, mot hvarandra eller mot delar af ansiktet och öfver kroppen; det går fort och måste ske i en bestämd ordning, om en enda gest glömmes eller försummas, är hela ceremonien förfelad. Därvid spelar också floden en viktig roll; esomoftast ser man dem taga handen full af vatten och stänka det ut igen öfver Ganges eller öfver sig själfva. Underliga religionslära, som så kan förblinda dina bekännare och komma dem att fylla sitt lif med fåfång möda och tomhet! Panteismen går väl an, men dessa eviga taskspelarekonster inför Ganges, i soluppgången, vid middagstid och på aftonen och flere timmar hvarje gång, medföra en känsla af beklämning; man tycker det är synd om dessa människor, som af sin egen fanatism tvingas att arbeta som galerslafvar. Men de göra det med nöje, för att slita sig lösa från själens vandringar och för evigt uppgå i Brahmas fullkomlighet.

Ett klädningstyg är alltid välkommen Julklapp!

Den 1 December börjar min Stora Jul-Realisation af Svarta o. Kulörta Klädningstyg, Dräkttyger, Blusliffstyg, o. Svarta o. Kulörta Sidentyg, med betydliga prisnedsättningar och delvis enormt billiga priser! Utförligare om priser i nästa nummer!

F. W. CAMPANIUS
43 Vesterlånggatan 43.

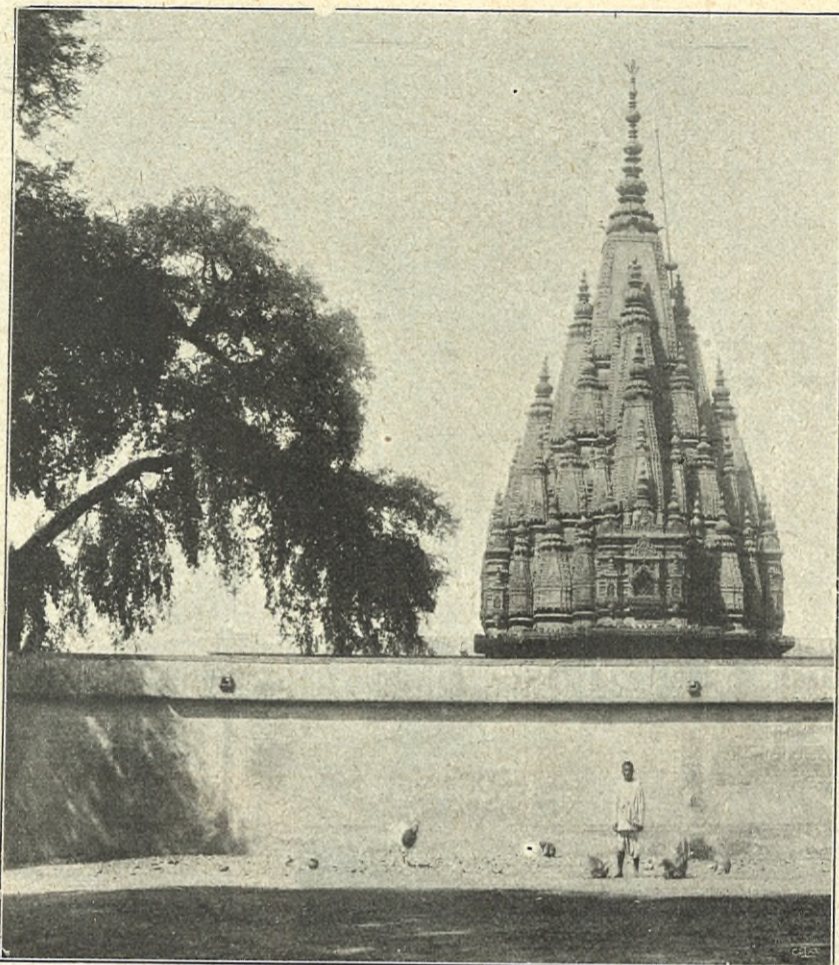
äfvén sent på kvällen en öfverbyggd båt, på hvars platta tak vi slogo oss ned i bekväma korgstolar. Vi hade glammat muntert under dagen, men inför detta skådespel förstummades vi, och hvad skulle det tjäna till att tala, allt hvad man säger förefaller banalt inför anblicken af denna sagolika, i månens sken sofvende och drömande stad. "Ro sakta här min gondoljår!" var det enda vi tid efter annan hade anledning att hviska åt våra roddare, då de allt för hastigt förde oss bort från ett perspektiv, hvars blåblekt belysta pagoder och djupa svarta skuggor framtrödlade en effekt, så underbar, att vi ville bränna in den i vårt minne. Kajerna och trapporna lågo nu ödsliga och tysta, icke ett ljud stör nattens frid, floden framkallar icke ens ett svagt porlande brus, den glider stum och majestätisk som en olja ned mot hafvet. Ett rödgult sken skymtar fram bakom en terrass, det är ett lik som brännes; den feta röken sprider sig som en slöja öfver Ganges; blott de döda tyckas vaka i denna sagolika natt, som aldrig skall gå ur mitt minne. Därinne, bakom månbelysta tempel och pelarprydda fasader slumra Benares' barn. O, hulda natt, som låter dessa stackars varelser hvila efter dagens elände! Bland dem finnas dock många sjuka pilgrimer, hvilka i denna stund draga sina sista suckar för att i morgon brännas; men de andra! Är det möjligt, att de glömt, eller drömma de ännu om den åtrådda lösningen på gåtan, om fullkomningen i Brahma?

SKATTEN. SÄGEN FRÅN STOCKHOLMS SKÄRGÅRD BERÄTTAD AF ANNA WAHLENBERG.

SOMMAREN 1719, den sommaren då ingen, som bodde vid Sveriges östersjökust och hade ett hem, kunde veta om han dagen därpå skulle ha något, den sommaren var en sorgens tid.

Kring stränder och öar gick en jämmer och kvidan. Man hade trott att nu, sedan kung Karl var död, skulle det bli bättre tider för landet, men så märkte man, att först nu var olyckan riktigt öfver en. Kung Karl hade dragit folket med sig för att kriga i främmande land. Men nu var fienden kommen in i själfva riket, och det var sju resor värre.

Drottningen och hennes råd kunde hvarken betala krigsskatten till fienden eller värna landet för den. Dess skepp svär-

APTEPLEET.

made öfver allt i skärgården, och till och med ganska långt in åt landet sträckte sig brännandet, mördandet och plundrandet.

Det var då den vilda flykten drog från trakt till trakt. Vårdkasorna brunno på bergen, tillkännagifvande att fienden var i närheten. Och människorna sprungo hals öfver hufvud från hus och hem, gömmande sig i skogarna och spridande skräcken med sig till alla de träffade, som sutto under eget tak.

Till Yxelö hade fienden icke hunnit ännu, men man väntade dem. Man hade gömt sina

dyrbarheter och motat kreaturen långt utåt betesmarkerna. För gamle Jörgensson, den rikaste bonden på ön, var det emellertid mest bekymmersamt, ty han hade mest att gömma. Och kär i sitt var han, så han kunde aldrig gömma det nog väl. Ibland i skymningen kunde grannarna få se honom komma smygande från skogen. Och då visste man, att hans skatter i stugan minskats och de i skogen ökats.

Ofta tog han också med sig Magnus, den äldste af de två sönerna, för att hjälpa sig att gräfva. Denne var den ende han hade förtroende för. Han visste hvar fadern gömde godset, men hade måst lofva att icke nämna det för någon, icke ens för mor eller bror.

Allt visste han dock icke. Om de många pengarna, tolf hundra riksdaler i silfverslantar och papperssedlar, voro hemma eller icke hade han ingen reda på. Under årtal hade fadern haft dem liggande i en skinnpåse inuti ett järnbeslaget skrin, som alltid stod i hörnskapet med det säkra låset. Men hade fadern nu skaffat undan dem alla eller ej? Litade han icke ens på Magnus, när det gällde dem? Eller hade han icke kunnat besluta sig för att lefva på afstånd från sin käraste skatt, utan hade den ännu i huset? Det var den gamles hemlighet.

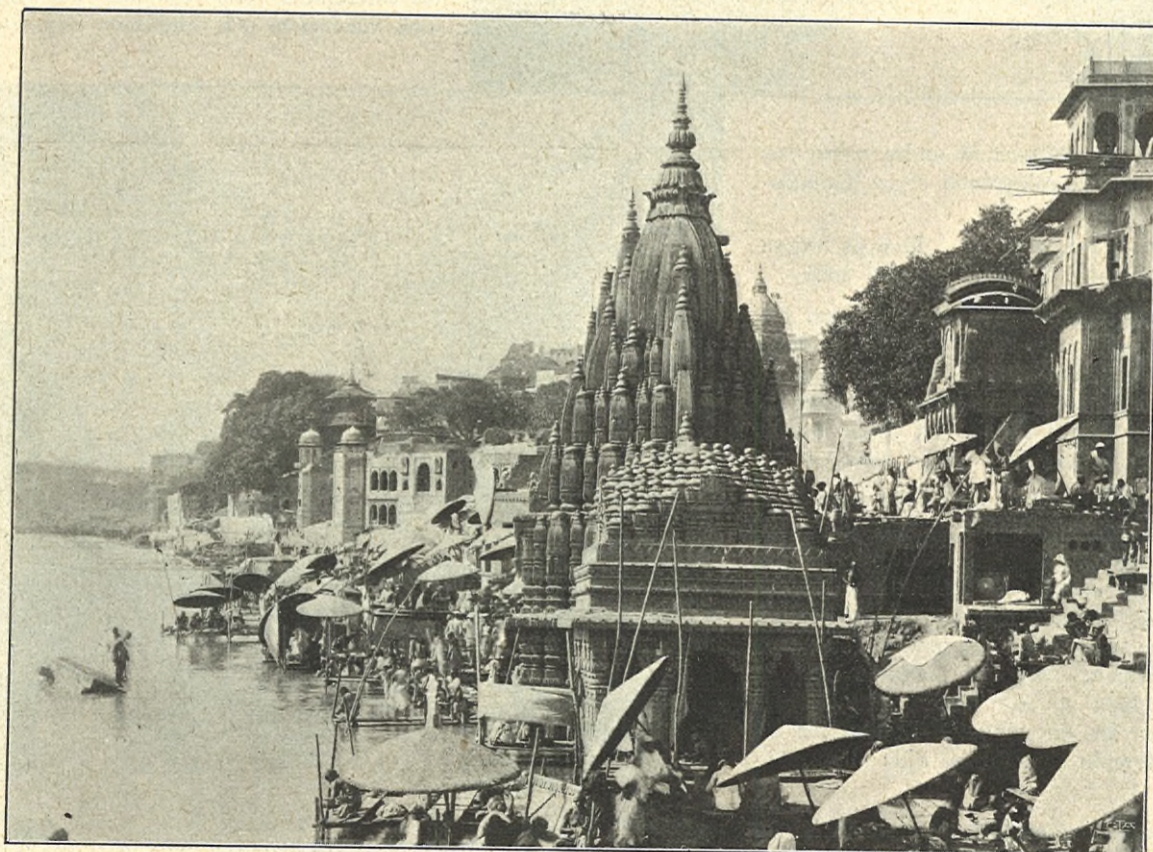
Då Magnus en gång frågade honom, om han inte skulle sätta pengarna i säkerhet, nickade han bara, utan att se honom i ansiktet.

Han behöfde inte vara orolig. Det där skulle han nog sköta om, sade han.

Men nog var det i alla fall oroligt att inte veta, hvar de funnos. Herre Gud, det var ju så orimligt mycket pengar! Modern och den yngre sonen Lars voro ängsliga, de med. De frågade Magnus, om han visste något, och när han svarade, att han icke kände till något i den saken, gäfvos de honom långa blickar, som om de icke trodde honom mer än jämt.

Hur hotande än ofreden låg öfver landet, och hur ofta än skrämmande nyheter om fiendens närhet och hiskliga framfart letade sig fram genom bygderna, måste dock det dagliga arbetet gå sin gång. Kreaturen måste ses om, jorden brukas, höet bärgas. Och som de odlade tegarna lågo spridda öfver hela ön, hände det icke sällan, att sönerna, drängarna och pigorna voro långt borta från gården, där endast den gamle husbonden och den lika gamla matmodern sutto kvar, blott uppassade af Torpar-Lena, en tretton års tös, som ännu icke dugde till det hårdaste arbetet.

En sådan dag var det, som fienden kom. Och Magnus, Lars och

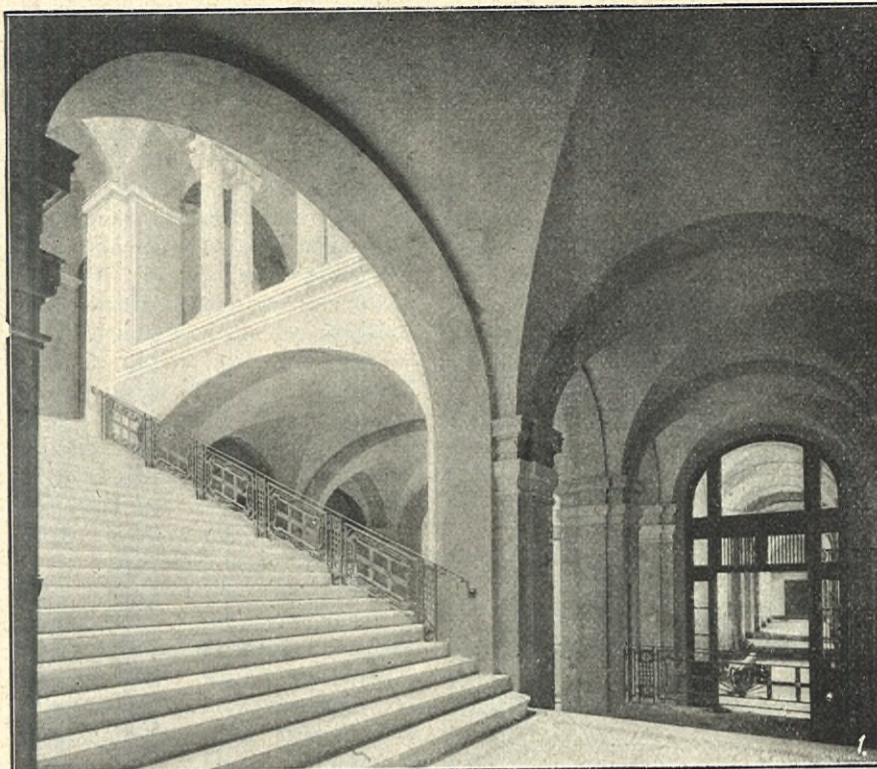

UTSIKT FRÅN BENARES. VID STRANDEN AF GANGES.

SVEN E. STRÖMBERGS BOSÄTTNINGSMAGASIN, RIKS 98 99. Drottninggatan 66, Stockholm. ALLM. 98 99.

Stort sortiment af Tyll-, Tråd- och Yllegardiner. Kork-, Axminster-, Argaman-, Kidderminster-, Smyrna- och Orientaliska Mattor. Låga priser. Reel behandling.

heller där lyckades de finna de försvunna. Och ingen hade sett eller hört talas om dem.

Slutligen fingo de vetskap om, att fienden dragit bort från deras hemtrakt. Och så vände de då tillbaka till sin brända gård för att taga reda på, hvad som kunde återstå af deras ägodelar. Och deras hopp var, att föräldrarna skulle fått höra samma nyheter som de och äfvenledes vända tillbaka.

Hur de väntade, kommo de likväl icke. Men i stället kom en dag en dräng och berättade, att han funnit deras lik i skogen icke långt ifrån gården. Gamla och kraftlösa som de voro, hade de varit ett lätt mål för fiendens kuler.

Torpar-Lena däremot var och förblef försvunnen. Man fann henne icke, hvarken som lefvande eller död. Men död var hon väl ändå, det troddes allmänt. För visst var hon bara barnet och ganska lättskrämmd dessutom, men hade hon varit lefvande, så hade hon väl tagit sig hem i alla fall, ty hem är ändå hem.

Omsider blef arvet emellertid skiftadt. Ägorna mättes och styckades, och det uppgrädda godset togs upp och delades enligt all upptänklig rättvisa. Men när de sista silfverbägarna och de sista silfverspännena blifvit vägda och värderade och tilldömda den ena eller den andra, stod

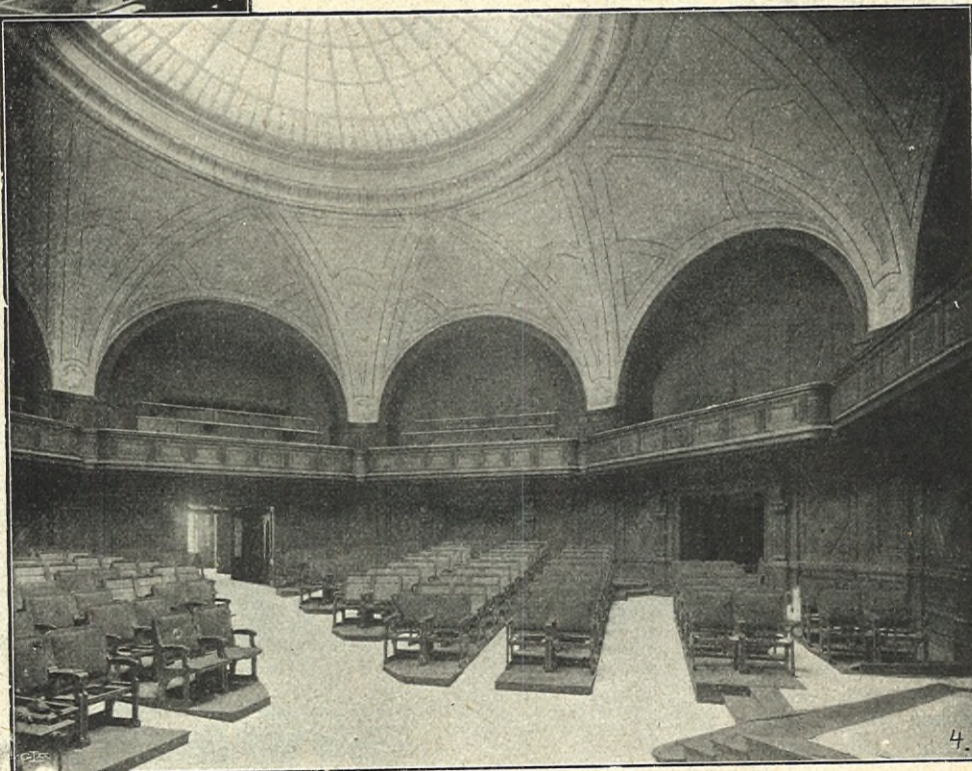
deras folk, som voro ute på slåttern åt andra sidan ön, visste om intet, då de fingo se rökmolnen stiga himmelshögt öfver skogen.

De kastade liarna och sprungo hemåt. Men på vägen mötte de grannar, som löpte för lifvet åt motsatt håll.

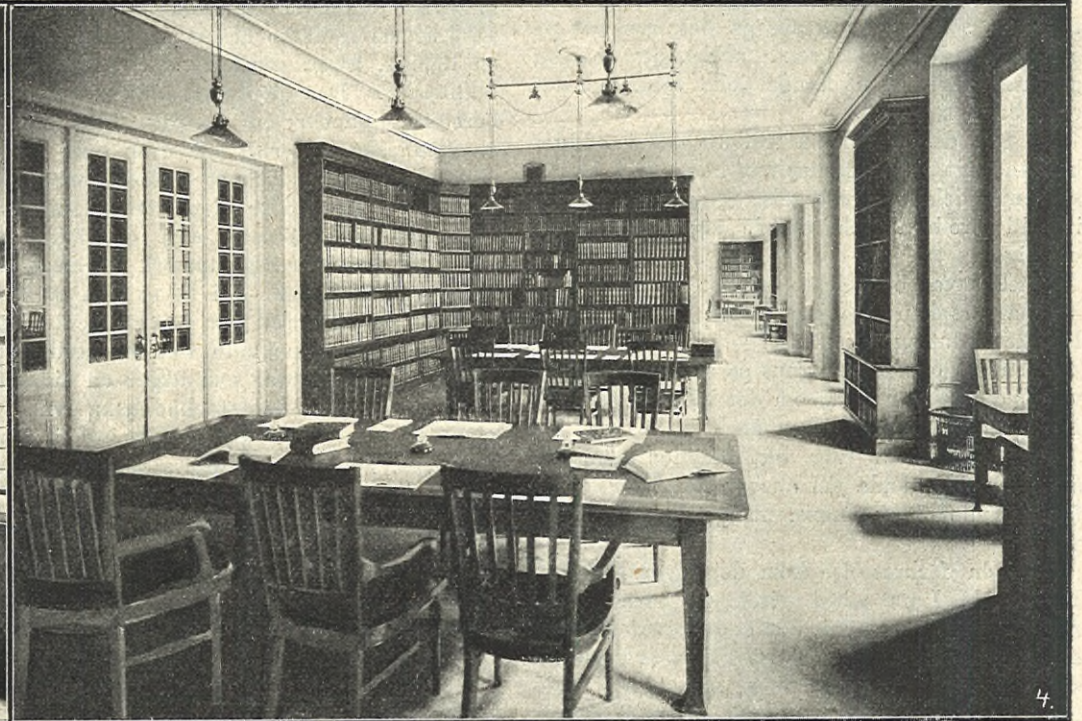
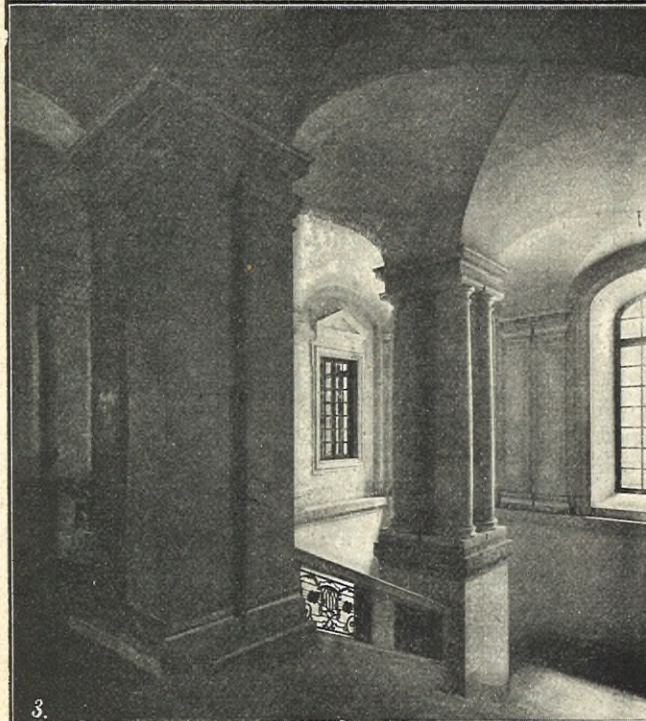
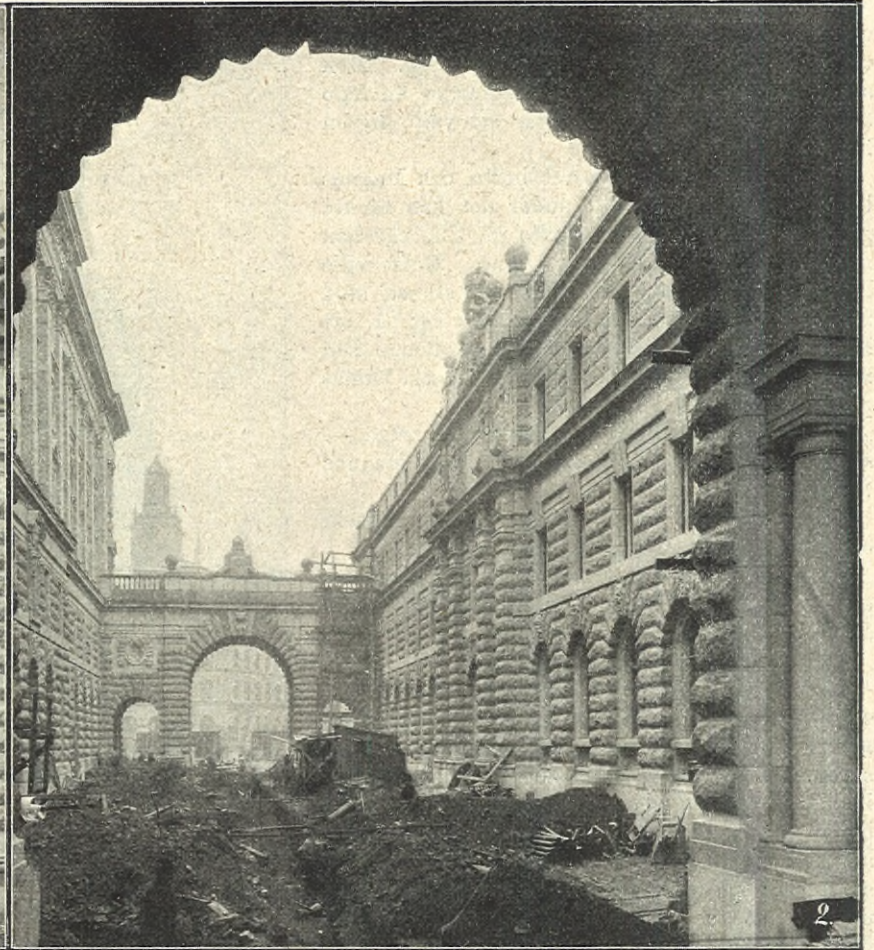
Så många gårdar som funnos i byn stodo i låga, berättade de, och fienden var efter dem för att slå ihjäl alla den fick tag i. Det var bara att fly, springa så långt benen buro en. Jörgensson, hans hustru och Torpar-Lena hade också gifvit sig af till skogs, det hade de sett. Men hur långt de kommit, kunde de ju icke veta.

Och Magnus och Lars kunde ju heller icke veta det. De smögo i skogen så nära sitt forna hem de möjligtvis vågade för att icke strax bli sedda och ihjälskjutna. De lågo bakom stenar och kullfallna träd och sågo, hur fienderna delade emellan sig det rof de kommit öfver. Och de sågo, hur de kommo dragande urskogarna med den bölande boskapen, som de slaktade nere på ängen, icke blott till föda ty de kunde icke förtära eller föra med sig mer än en ringa del, utan för att de måste döda allt lefvande som fanns, djur eller människor.

Spanande och spejande genomsökte bröderna hela ön, men kunde icke finna ett spår af föräldrarna eller den lilla tjänstflickan. De skaffade sig en båt och rodde öfver till andra öar och äfven till fastlandet, men icke

DET NYA RIKSDAGSHUSET. 1. OCH 2. FRÅN STORA TRAPPUPPGÅNGEN. 3. FÖRSTA KAMMARENS PLENISAL MED TALMANSPLATSEN I FONDEN. 4. FÖRSTA KAMMARENS PLENISAL SEDD FRÅN TALMANSESTRADEN. A. BLOMBERG FOTO.

Lars en stund tyst och såg därpå bort mot Magnus.

— Och pengarna då, — sade han. — Fars många pengar?

— Dem vet jag ingenting om.

Den svarande såg barsk ut. Han tyckte icke om tonen, i hvilken frågan gjordes. Och det kom ingen vidare fråga den gången, ty Magnus var en karl, som hade respekt med sig, och man vägrade sina ord, innan man talade honom till. Men den blick, som Lars gaf honom, var lika lång som den, hvarmed han följt honom, då han redan i faderns lifstid undrat om pengarna och fått samma besked som nu.

Det delade godset blef nu försäldt, och ett stycke ifrån hvarann byggde bröderna sig hvar sin gård.

Lars var gift, men Magnus

ogift. Dock reste sig Magnus hus anseeligare på grunden än broderns. När Lars hade tre fönster på sin storstuga, hade Magnus fyra. Hans tak lyfte sig högre, och sniderier pryddes väggar och dörrkarmar.

Hvar och en, som såg hur präktigt det nya huset tycktes bli, måste tänka att där ämnade han nog icke bli ensam.

Och så var det äfven. I flere år hade Magnus hållit en flicka kär. Och det var Karin, dottern i närmaste granngården nere i byn. Men hon var fattig, och gamle Jörgensson skulle aldrig velat höra ett ord om att få henne till sonhustru, det hade Magnus vetat mer än väl. Därför hade

DET NYA RIKSDAGSHUSET. 1. PORTALEN MELLAN RIKSDAGSHUSET OCH RIKSBANKEN MED DROTNINGGATAN I FONDEN. 2. PASSAGEN MELLAN RIKSDAGSHUSET (TILL VÄNSTER) OCH RIKSBANKEN (TILL HÖGER). 3. TRAPPAN TILL BIBLIOTEKET. 5. BIBLIOTEKETS LÄSERUM JÄMTE GALLERI. A. BLOMBERG FOTO.

han heller icke sagt något åt Karin. Han tyckte icke han hade rätt att hålla henne ifrån något annat gifte, som kunde erbjuda sig. Men själf gick han ogift, hur föräldrarna än lågo öfver honom med uppmaningar att välja sig en hustru.

Nu var emellertid hindret borta, och Magnus byggde och byggde, allt under det han tänkte på Karin och hur det skulle gå till, när han nu snart skulle tala med henne. Helst ville han det skulle ske en dag, när stugan stod nära färdig. Det kunde ju hända sig så, att Karin kom att gå förbi, och då stannade hon nog och tittade på den. Och han skulle förstås passa på och stå i dörren.

— Kära hjärtandes — skulle hon säga — så rart och så präktigt och så stort Magnus får det.

Då skulle han naturligtvis be henne stiga in och skåda närmare på, hur det såg ut.

— Och tycker Karin det är för stort för en — skulle han säga — så räcker det kanske åt två. Oss två...?

Och så skulle det vara gjordt.

Men medan Magnus byggde det så fint och ståtligt åt sig och Karin, gick Lars och hans hustru och tittade i smyg på, hur arbetet framskred. Och de kunde icke begripa, att Magnus hade råd till att göra allting så präktigt. De blefvo allt säkrare på sig, att han hade mera att taga af än de. De frågade folk, som förstodo sig på det, om det var klokt att kosta på sig ett tocket herrskaphus, när man icke hade mer än måttliga tillgångar. Och de tillfrågade, som förstodo sig på det, ruskade på sina hufvuden. De tyckte också, att det såg underligt ut. Man kunde icke veta, hur det egentligen stod till.

Så blef det en allmän tro, att det var något besynnerligt med Magnus nya hus. Och styrkt af denna delade öfvertygelse steg Lars en dag in till brodern och tittade sig noga rundt omkring.

— Det var betydligt, det här — sade han. — Så rart kan inte jag få det. Men du har kanske hittat pengarna nu?

Utän ett ord rök Magnus på honom och hade väl slagit ihjäl honom, om det icke funnits folk i närheten, som skilt dem åt.

Men till nästa ting blef Magnus stämd af sin bror att stånda till ansvar för, hvart deras fars, gamle Jörgenssons, många pengar tagit vägen.

Som en förkrosselse kom det öfver Magnus. Nog hade Lars alltid visat sig hästsk emot honom, för att han varit den ende fadern förtrott sig åt, och nog hade många hårda ord och nu sist slag fallit emellan dem, men aldrig hade han trott honom om att kunna draga skammen öfver en af de sina.

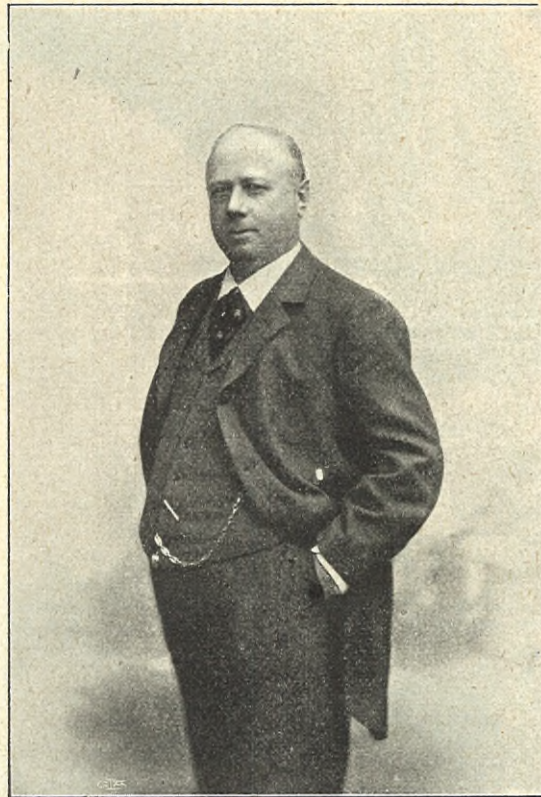
Ända tills tingsdagen kom höll Magnus sig undan grannarna. Han var rädd, att de skulle vända bort hufvudena från honom. De misstänkte honom kanske äfven de. De visste ju också, att han hjälpt fadern med gräfningen.

Vid tinget stod han likväl rak och käck inför rätten. Hans frimodiga ögon veko icke från domarens ansikte, och han svarade lugnt på alla frågor, till och med då han blef åtspord om, hur han kunde ha råd att bygga sitt hus så mycket finare än broderns.

Det var för att han haft egna pengar, sade han. Han hade varit ogift och brodern gift. Därför hade han kunnat spara, och hvad han spart hade han haft i säkert förvar, när fienden kom.

Genom mängden gick ett sorl, ett mummel, som lika väl kunde betyda misstroende som tilltro, men Magnus vände sig icke om. Han hade nu icke att göra med någon annan än domaren.

(Forts.)

GUSTAF BERGSTRÖM.

MED SKÅDESPELAREN Gustaf Bergströms frånfalle är åter en lifsfars utspelad, en lifsfars, hvars premiär inföll någon gång på 1830-talet. Den populäre artistens nu timade bortgång innebär en verklig förlust för vårt stockholmska teaterlif, och djup sorg och saknad ha därjämte drabbat i första rummet hans närmaste och vidare den stora kamrat- och vänkrets, som räknade som en glädje att få mötas af den hjärtliga humorn i Gustaf Bergströms personlighet — i lifvet som på scenen.

Hans artistnaturell var i bästa mening stockholmsk, den afspeglade det borgerliga, godmodiga och sorglösa, som utgör en sida af det svenska, speciellt det stockholmska lynnet och som fått sin sceniska gestaltning i August Blanchés, Frans Hedbergs, Frans Hodells och Johan Jolins lustspel.

Det var med framställningen af de osammansatta typerna ur dessa stycken samt med de närbesläktade tyska possefigurerna han på Södra teatern under flere decennier skapade sig sitt aktade namn som komisk karaktärsskådespelare och på samma gång väsentlig bidrog till denna scens ofantliga popularitet under nämnda tid. Ty Bergström och "södran" voro så godt som ett begrepp.

Men det var ej enbart den komiska förmåga han besatt, som främjade hans rykte, han var därjämte en samvetsgrant arbetande artist, hvilken aldrig trädde fram i ramplyuset, utan att känna sig fullt herre öfver rollen.

Mångsidig var han ju ej, men den svagheten delade han med många af våra skådespelare. Och strängt taget tror jag, att publiken satte så stort värde på scenens Gustaf Bergström, just emedan han kände sin förmågas begränsning och, i stället för att snafvande och famlande ge sig in på nya områden, föredrog att vara sig själf.

Södra teaterns scen var och förblef hans rätta hemvist, där trufdes han och där var han den otvungne människoframställaren, alltid motagen med förståelse och beundran af en stor och tacksam publik.

Men så kommo myndigheterna en vacker dag och förklarade, att teatern var otidsenlig och skulle byggas om; sujetterna måste bort, ut till nya öden på andra scener. Gustaf Bergström var

nog den, som inte minst sörjde öfver att behöfva lämna sina framgångars tummelplats under så många år, och ej minst sörjde han sin hemtrefliga våning i teaterhuset, från hvars fönster han sett sin älskade stad skimra emot sig i sol, gassken och töcken under en half mans-ålder.

Hans senaste lefnadsår förflöto på norr, och det blef nu Dramatiska teaterns scen, som fick bära hans typer. Han var fortfarande den samvetsgranne konstnären, men det föreföll, som om han ej känt sig fullt så hemmastadd i den nya omgifningen.

Hans arbetsförmåga var dock oförminskad, och näppeligen trodde han själf, att döden så snart skulle ge tecken till ridå öfver hans lifs scen.

Med honom bortgick åter något af den stockholmska tidsålder, som växte och frodades under förra seklets senare hälft, och som de nya strömningarnas hänsynslösa, men naturnödvändiga framträngande snart skall ha plånat ut.

E. H.—N.

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS-BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOPSAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

IV.

2:de dec.

DET HAR äntligen blifvit riktigt ordentlig vinter utomhus, sedan snön kommit — och smält bort flere gånger om. Och när nu drivvorna få lägga sig riktigt tätt omkring huset här — som en skyddande fotpås — kan det möjligen bli litet bättre klimat inomhus. Ty det har varit fruktansvärdt bistert — och allt för mycken tid har gått åt till att utfundera och verkställa skyddsåtgärder mot kölden. Vi ha eldat, så att kakelugnarna spruckit. Jag har försökt olika fotbeklädnader — och till slut fått lägga mig till med lappskor, fyllda med hö. Men det har känts kallt ändå... Sofrummen ha vi flyttat upp till vindskammarne, och fastän Olle lät taga hem ett helt halmläss, som breddes ut på golvet, innan mattan spikades på, har det ändå varit så kallt om morgnarne, att vatten som spilldes, frös till is. Vi ha ett tag funderat på att ligga i fällar liksom bönderna...

Nu hoppas jag emellertid, att det blir bättre sedan snön kommit — ty orsaken till att det aldrig lönat med våra uppvärmningsförsök kom jag underfund med häromdagen. Det blåste full storm ute, och — som vanligt — hade vi eldat, så att vi för en stund hade en kväljande värme i jämnhöjd med hufvudet, medan fötter och ben voro som is. När jag en stund aldeles rådlös suttit och stirrat på gångmattorna, hvilka gingo i vägrörelser som böljande vatten, fick jag plötsligen lust att undersöka, hvad som kunde finnas under ett golf, där det stormade och var sjögång. Det var bara att rensa undan litet dam i en golfspringa, och det gick lätt nog, ty dammet gaf sig nedåt och försvann; och genom springan såg jag sedan — rätt ned på bara marken. — — —

Därför är det, som jag med glädje ser, huru drivvorna växa högre och högre — ända upp mot fönsterkarmen. Och om det också ej skulle hjälpa helt och hållet, så kommer det likväl att kännas något litet ombonat, och vi riskera ej att blåsa bort af golfdrag. —

Ja, jag kan nog på samma gång erkänna — att det är något annat också, som gör, att den här kvardröjande snön gläder mig öfver all beskrifning. Ty nu, när skogar och backar ligga rikligt inbaddade, nu taga Olle och jag fram skidorna och gifva oss ut på ströftåg.

Sedan den där harjakten — med sin för mig aldeles särskilda betydelse — har jag ej längre samma ro att sitta inne dag efter dag, sysslade med det enahanda, som finnes att tillgå inom våra egna fyra väggar. Det har visst ej blifvit obetydligare för mig, mitt eget hem. Men jag märker, att jag har lefvat allt för länge med halfslutna ögon. Jag vill känna vägar och stigar — och marker, där inga vägar gå. — Jag vill se in bakom andra människors fyra väggar — och lyssna till ropen — och till tystnaden omkring mig... Och på så sätt kommer jag ej längre att känna golfdraget här hemma som en pröfning — eller ens som något anmärkningsvärdt. Men den här upptäckten af allmogefolkets sätt att bygga sina hus gör dock, att jag obetingadt måste instämma i en punkt af en kritik, som jag läst — öfver den svenska nationen: att ett af dess hufvudfel är »benägenhet för ett skrytsamt briljerande utan motsvarande verkligt värde». — — —

Och detta måtte vara ett bra djupt rotadt fel, när det tar sig uttryck hos våra bönder på ett så till den

Dynamol och Stefanos

äro enligt läkareintyg och vetenskapliga analyser de bästa näringsmedlen för barn och sjuka. Uppfunna af svensk vetenskapsman tillverkas de under uppfinnarens kontroll. Varnas för en mindre lyckad svensk efterapning.

grad opraktiskt sätt, att de bygga upp sina gårdar med många rum och prydliga att se på — men så dåliga för resten, att de knappast kunna bebos.

Fastän järnvägsarbetarne och deras hustrur i allmänhet gått ut ur allmogehem, är det en oerhörd skillnad på dem och folket här. Det kan ju ej endast bero på härstamningen från olika landsdelar, utan måste hafva sin grund i lefnadsförhållandena. Och dessa kringflyttande människor hafva tvungits ut ur all gammal nedärfd sällighet till en företagsamhet och ett nästan fräckt mod, som jag inbillar mig att man träffar på hos våra Amerikautvandrare, som slagit sig fram. Men jag undrar, om några kvinnor — äfven i de fattigaste arbetarehem — få slita så ondt och nöja sig med så små hjälpmedel som dessa rallarehustrur.

Här, invid brobygget, är det ju bygd, och de flesta familjerna bo i gårdarne häromkring — då det endast är fråga om utrymmet i eget rum. Men uppefter linjen — midt i vilda skogen, där få de gifta dela statens baracker med de ogifta. Och där är hvart rum beräknadt för sexton man.

Hu, det är ju fruktansvärdt att tänka på bara! — En hustru med sex, sju barn, som skall vara tvungen att dela rum med åtta smutsiga, högljudna karlar, hvilka sällan komma öfverens — och ofta äro dåligt sällskap åt barnen — — —

Jag undrar ej längre på, att dessa kvinnor ofta äro hårda till utseende och sätt, och att de förbanna hvar sup, som deras män styrka sig med, ty den är i deras ögon ett tillägg till den tid, som återstår, innan de få vända hem igen till Syd-Sverige och njuta arbetets lön.

Men de hålla i så länge de orka — en del, ty förtjänsten är god vid järnvägsbyggnaden — kan ibland stiga till fem å sju kronors dagspenning — när arbetarelagets bas är en ärlig och duktig karl.

På så sätt kunna de också hålla sig bättre föda än folket i bygderna här. Medan bonden och hans husfolk äta potatis och gröt, salt strömming och någon gång fläsk — har rallaren kött i sin gryta och kraftig soppa med rötter och klump.

Men ofta händer det, att pengarne gå åt till kortspel och kamratlif — och då får hustrun arbeta som en träl. — Och bland alla dessa råa sällar, med hvilka hon strider om mannen och hans förtjänst, blir hon själf rå och förvildad. — — —

Längst upp på Olles afdelning, dit ej annan väg leder än plankvandrarna på de korta sträckor, där jordarbetarelagen hålla till — och den ödsliga, svåra transportvägen — där ligger ett par sådana där öfverfulla baracker, bebodda af en blandning af alla slag.

Går man där förbi, sedan arbetet är slut och rummens lampor äro tända, kan man mellan de halft fördragna gardinerna riktigt få lära känna deras lif — och man får medkänsla med dem och måste förundra sig, när man ibland hör deras bekymmerslöst klingande, lustiga skratt.

Jag hade följt Olle dit bort en dag för att se, hvar det blifvande stationshuset skulle ligga, och det började mörkna, innan vi kommo på hemvägen.

Det höga, brant stupande Selsjöberget, som här skymmer den vida utsikten öfver ådalen, gjorde det ännu mörkare just här; och där barackerna, med sina skjul, klumpiga och konturlösa, skymtade fram i den djupa skuggan, tändes redan ljus efter ljus.

In emellan träden rörde sig någonting långsträckt hvitt — och jag tog ett fast tag om Olles arm . . .

När vi kommo närmare, såg jag att det endast var en upphängd tvätt; och invid ett af husen stodo bunkar och en klappstol med ännu ohängda kläder. — — —

Det hade tötat de föregående dagarne — det var före sista, ymniga snöfallet — och den upptrampade lerjorden låg sörpig, med halft tillfrusna vattenhål ända in på väggarne.

Hvad här såg ödsligt och torftigt ut i den växande skymningen — och så här på nära håll! På bortvägen hade vi gått genom småskogen bakom barackerna, och endast sett dem på afstånd . . .

Några hemkommande arbetare syntes ett stycke framför oss, och när de gingo in i ett af husen, trängde — genom den öppnade dörren ljud af röster, skratt och sång, blandadt med gråt och barnskrik.

— Kom Olle! — sade jag hviskande — jag vill se, huru de ha det därinne — utan att själf bli sedd — Och halft med våld drog jag honom med till gafvel. Fönstret på närmaste barack. Olle tyckte, att jag lika gärna kunde gå in dit någon gång midt på dagen, när karlarne voro ute i arbete. Men det hade ej varit detsamma. Genom fönstret, som endast till en del var fördraget med en genomskinlig halfgardin, såg man rätt in i ett af barackens två rum, där nu säkerligen alla inneboende voro hemma, ty där var fullt med människor af alla åldrar och kön . . .

I den del, som var närmast gafvelfönstret, bodde en familj, som tycktes bestå af man, hustru och fem barn. Utom de väggfasta sängarne och en vagga, där ett kanske årsgammalt barn höll på att söfvas af en liten blek pojke med kroppen snedvuxen och förstörd efter engelska sjukan, fanns där intet annat i möbelyg än en packlår med inpassade hyllor, använd som byrå och skänk, samt ett bord af enklaste slag — den fyrkantiga

skifvan fastspikad på ett stycke trädstam. Där den andra delen af rummet tog vid, var ett snöre spändt mellan väggarne, och en vid den ena sidan nedhängande kalikågardin visade, att man ibland försökte isolera sig.

Där bortom, omkring ett groft plankbord, suto ett halft dussin karlar sysselsatta med sin måltid. Skenet från taklampan föll rätt ned på deras hufvuden och på deras kost — som bestod af fläskstycken, från hvilka de skuro tjocka skifvor med fällknifvarne och sedan — ömväxlande med sillbitar ur en konservburk — äto tillsammans med mjukt bröd.

En halfvuxen flicka kom med något slags varm soppa, som modern hållt upp ur kitteln på spisen. Men det var endast några af karlarne, som denna afton tycktes ha lust att kosta på sig varm mat — eller kanske den ej blifvit godkänd af dem. — Och hustrun, som hade sin extra förtjänst på denna servering, sade visst några mindre höfliga ord åt dem, som ej brytt sig om hennes soppa, ty hon vände sig mot dem med en hastig rörelse, och det hördes ljud af häftigt höjda röster. — — —

Af sängarna, som i två våningar stodo efter de nakna timmerväggarne, där drifningen af skogsomssa här och där hängde ned — voro redan ett par upptagna. Den ena af någon, som tycktes taga fristunderna på ett bekvämt och herremässigt sätt. Han hade dragit af stöflarne och stack ett par stora strumpklädda fötter ut öfver sängbalken, medan täta rökmoln, som med korta mellanrum hvirflade ut och tillsammans med sopångarna lade sig likt ett moln öfver rummet, tydde på, att pipsnuggan ej lades bort efter en stoppning.

I den andra sängen hallfågo ett par karlar och spelade kort, då och då på ett rätt eftertryckligt sätt med benen fösandande undan två pojkar, som klängde omkring dem för att se på.

Att döma af hustruns sätt att betrakta de båda spelarne — det var med ett uttryck midt emellan ångslan och förbittring — så var den ena af dem troligen mannen. — — —

— Låt oss gå hem nu, Sara, — du står ju här och fryser, så att du darrar — hörde jag Olle hviska mig i örat. —

Nog kan det hända, att jag darrade, men det var ej af köld — och jag ville så gärna stå här ännu en liten stund. Tre af karlarne vid bordet, som nu hade slutat sin måltid och lagt undan resterna i korgar eller blecklådor, som de hade under sina sängar, hade nu begynt draga af sig arbetskläderna.

Men det tycktes ej vara fråga om att gå till sängs . . . Sedan de tvättat sig och med hjälp af någon slags pomada och en spegelbit fått det tillrufsade håret att ligga i bena — togos andra kläder fram ur kista och nattsäck. Det var aldeles tydligt, att de skulle ut och roa sig borta i byn.

En af dem var en ung, ovanligt ståtlig och vacker karl, och när han stod där färdigklädd med en brokig sidenhalsduk knuten i värdslost ledig rosett mellan kragsnibbarne, kunde jag ej låta bli att säga: — Men, Olle du, hvilken förvandling — och hvilken stilig karl! Hvem är han? —

Men Olle kunde ej komma ihåg något annat namn på honom än det, under hvilket han gick ibland kamraterna. De kallade honom Styret, och han var känd som en farlig flicktjusare och ännu farligare rival, med hårda näfvar och ej rädd att använda knifven. —

Nu hade han ur sin kista tagit fram någonting, som var inlindadt i ett skynke. Det visade sig vara ett dragspel — en pjes, med hvilken Styret tycktes hafva förmåga att väcka uppmärksamhet. Ty alla karlarne — undantagandes de kortspelande — samlade sig nu omkring honom under skratt och prat och gjorde säkerligen sitt bästa för att egga upp hans eröfrarelynnne. — — —

Och nu var det tid på, att vi drogo oss tillbaka från vår åskådareplats för att ej blifva sedda af de tre karlarne, som möjligen kunde taga vägen förbi gafveln, där vi stodo.

Som månen hade kommit upp, gingo vi in på transportvägen, som låg mer i skugga, hälst då det var antagligt, att karlarne gingo den ginaste vägen — efter linjen.

Det dröjde en lång stund, förrän deras röster och enstaka toner från dragspelet hördes helt nära. Men de hade ej liksom vi valt någon krokväg, utan följde med raska steg såsom vi tänkte — plankvandrigen där borta — på knappast trettio meters afstånd från oss.

På en gång klämde Styret till med både spel och sång. Det var takt — och det var en lefnadslustigt klingande röst, som öförfärad och säker sjöng en af rallarnes höga visor som inledning till aftonens förnöjelser:

Vid vassen af stranden, vid sorlande bä-äcken
Min älskling sig smyger från morgon till kväll.
Hon plockar de blommar, som kärleken bju-uder
Och lever i hyddan så lycklig och säll . . .
Vår kärlek flyger fram för fulla se-egel —
Vår lycka är så blank liksom en spe-egel —

GARGAROL
välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.
Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.
Bruksanvisning å intyget.
Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!
HYLIN & C:o F. A.-B.
TOCKHOLM.

Kom, möt mig vid stranden —
Jag älskar blott dig och dig!
Kom, möt mig vid stranden — jag älskar blott dig!

Olle och jag hade kommit med i samma takt, och jag tror, att Olle höll mig om lifvet, medan vi på den knaggliga kafvelvägen höllo jämna steg med gossarne där borta. Stämningen och ungdomsyran hade smittat oss, och vi sjöngo med — —

Vår kärlek flyger fram för fulla se-egel —
Vår lycka är så blank liksom en spe-egel —

tills jag snafvade på en försåtlig trädgren — och inte orkade längre.

Andfådda och fulla af skratt stannade vi en stund och hörde, huru sängen ljöd allt aflägsnare — och i brutna ljud, som så småningom öfverröstades af bullret från forsnarne.

Aldrig i mitt lif har jag tänkt mig själf springande efter "piglock" — och det enda rimliga i en sådan situation är väl, att jag hade Olle med mig . . .

Sedan vi lugnat oss, fortsatte vi hemvägen nere efter linjen — vi också — då det började blifva sent, och den vägen är den vackraste man kan gå.

Älfven hade ännu ej lagt sig — och lugnvattnet mellan forsnarne glittrade i månlyuset som blanka sidenväder — på sina ställen åter med den mörka glansen af en outgrundlig hemlighet. Men hela den slingrande ådalen låg där så skimrande vacker och drömmande i den grönhvita dagern. att den tycktes mig som en kungsväg till ett nytt rike, som måste finnas någonstädes där bortom — där bergen stå som ljusa blå skyma. — Hvem kan väl hitta dit, utan att gå vilse — komma ut på allfarväg igen? — — —

Jag hade aldeles kommit bort från mig själf och mindes ej längre, hvar jag gick och hvar jag varit. Olle gick tyst han också — kanske med samma tankar som jag. Men det är ibland, som tankarna ej tåla form, och då skola människorna förstå att fira tystnaden. Det lär man sig häruppöfver.

Jag kunde ej längre minnas allt detta lifvets tunga gråkalla, som jag nyss tyckt mig lefva med uti där borta i baracken, och det lustiga löpandet efter vägen hade jag glömt . . .

Jag var förhäxad för en stund . . . Jag måtte väl ej vara på väg att bli en trollbunden, lik flickan, som berget tog. — — —

Åh nej — nu lyste det från fönstren därhemma . . . Och när jag kom in i barnkammarn, där Maj lekte tåg med stolarne och Lillgreta satt i Hilmas knä framför brasan, rosig och storögd, stirrande in i den flammande elden, då kom jag åter till det verkliga lifvet. Och de små bleka barnen bland alla de arbetströtta, smutsiga karlarne trängde sig fram för min syn, så ömkansvärdt små och vanlottade, att jag ej hade stor glädje af att se, huru ljusst och lugnt och rent mina egna hade det. — — —

18:de dec.

I går förmiddag kom Olle hem i sådan brådskande fart, att jag trodde det var fråga om olycksfall eller att chefen var i antågande.

Jag var beredd på båda delarne, när han stormade in och ropade: Sara, hvar är du? — Han hade aldeles för brådt för att se, att jag stod vid sidan om dörren.

— Är det chefen? frågade jag litet ångsligt. Ty i så fall visste jag, att middagen skulle ätas någon gång vid kvällsdags, och att Olle ej var att tala vid, utan i nästa ögonblick skulle vara försvunnen ur min åsyn tillika med en massa kartrullar och profilböcker m. m.

— Chefen? — upprepade han. Neej — men lappar och en renhjörd. Och om du skyndar dig, så hinna vi dit de lägrat och tillbaks till middagen, på skidor förtås.

Det var sagdt och gjordt. Och om några minuter stodo vi på skidorna och togo ginaste vägen öfver

Har Ni provvat Arguelloblandning? GUNNAR STENBERG, 7 Stortorget 7, STOCKHOLM.
Extra Kaffeblandning à 1.50 pr kg. * Thé- och Kaffehandel, * Rikstel. 8039. Allm. Tel. 1204.

UTLÄNDSKA KRIGSKORRESPONDENTENA PÅ RYSKA SIDAN, FÖRSAMLADE I MUKDEN EFTER SLAGET VID LIAOJANG.

åkern, bort genom småskogen till stället, där de skulle finnas, en nyodling bortom Malmen.

Det var ett ypperligt skidföre med lagom hård snö. Och det gick i ett susande ned genom dalsänkan på andra sidan småskogen.

Där bar det uppför igen, och nu voro vi på Malmen — en bondgård med ett läge, som liknade en fåbovall.

Som en ständigt grön krans låg granskogen rundt om den jämna slutningen, där gården stod och hvarifrån man kunde se öfver bygden där nedanför — öfver skogar och bygd igen nedöfver ådalen och uppför. Åh, här dugde det att leva . . .

Men just nu gick det ej an att försinka tiden — och det bar af in i skogen igen.

Och nu märkte vi att vi, voro på rätt spår. Snön var upprifven och på en del ställen öfversållad med afbrutna kvistar och barkspån. Och hundskall och hojtande hördes allt närmare!

Där träden glesnade och invid nyodlingen åter blef till sparsam småskog, steg rök upp från två kåtöppningar — och nu voro vi framme.

Det var också i sista stunden, ty ropen och hundskallen betydde, att renarne höllo på att drifvas ihop för vidare färd nedöfver mot kusten.

I kåtorna var redan allt hoppackadt och nedlagdt i pack-akkjorna — utom kaffepannan, som puttrade och sjöd öfver elden.

Och utanför hördes allt tätare tramp af knäppande klöfvar och lassons hvinande, när körrenarne fångas in. Flickorna och de yngre lapparne foro som irrbloss fram och tillbaka på sina skidor. Det lyste och gnistrade från pärlor och silfverspännan och surrade i luften af obegripliga ljud.

Ett gammalt lapp-par, som stannat kvar i en af kåtorna, voro de enda, som gingo att tala med under allt detta verksamma lif — och de tiggde tobak och jämrade öfver att vargen och rentjufven gjort dem utfattiga.

— Vara fattiglapp snart, gnällde gubben och såg med sina små rinnande ögon bort öfver den snart hopsamlade hjorden, som med sina hundratals vaggande granna hornkronor och många ungrenar såg ut att vara af rätt stort värde.

— Snart vara slut med lappfolket, fortsatte gumman och runkade på hufvudet, men så kom det plötsligen med ett helt annat tonfall: — På spå mamsellen! — Och innan jag hann blinka, hade hon fattat min högra hand, som jag tagit vanten af, och började spana efter mina öden.

— Blifva snart gift med mycke rik gammal man, som snart vill dö. — Sedan en ung, vacker, som herrn här . . .

— Olle såg visst på mig, att jag ämnade opponera mig, och hviskade: — Tyst! Och ge henne femtio öre för den gamle och en krona för den vackre — så ska du få se, att hon trollar ett tjug barn åt dig också.

Den dumma kärigen, som inte begrep, att jag var fru, borde ej haft någonting. —

Men en liten rar, pigöggd byting, som nu hade blifvit nedstoppad i en akkja tillsammans med två små lurfviga hundvalpar, han var värd en slant, och den fick han också.

I en hast hade kåtorna med sina stänger blifvit nedtagna, och inom kort satte sig karavanen i rörelse. Först renarne med hundarne och ett par lappar som förelöpare, sedan akkior med barnen och de två gamle och så sist pack-akkjorna och de andra lapparna, som än i ilande fart skidade utför slutningarne, än helt lugnt höllo takt med kamraterna.

Vi stannade och sågo efter dem, tills den sista topplufvan försvann nere i dalgången.

Det är ett underligt folk — så förnöjsamma och omedelbara som alla naturbarn och fulla af goda förutsättningar, som dock fördärfvas vid beröring med kulturmänniskorna. De gamle äro fulla af misstro och hat — kanske emedan de sett så mycken förföljelse och falskhet från deras sida, som bättre borde veta. Det ligger djupt och bittert vemod i rösten, när de sucka: snart vara slut med lappfolket.

Gärna hade jag på återvägen velat dröja en stund på Malmen. Men det var redan öfver den beräknade tiden, och middagen väntade. Och det var bra att vi ej blefvo borta längre, ty när vi kommo hem, var där bud från Lycke, att chefen om en timme skulle inträffa nere vid brobygget och önskade att där mötas af herrar ingenjörer.

Jag hade ej anat förgäfves — nu var han här, och Olle — borta till sena kvällen. Men en härlig tur hunno vi med likväl. Jag är herr chefen mycket tacksam för att han höll sig borta samtidigt!

UR DAGSKRÖNIKAN.

FYRTIO ÅR PÅ SIN POST. Den finska kvinna, hvars bild vi i dag presentera för Iduns läsare, fröken Rosa Paqvalén, har i dagarna firat ett sällsynt jubileum, fyrtioårsdagen af sitt inträde i det finska postverkets tjänst. En så lång tid på ett så ansträngande verksamhetsfält som detta är det ej mången förunnad att vid målet med ännu obrutna krafter kämpa sig igenom. Det var också därför fröken P. på hedersdagen rönt så varm hyllning från såväl tjänstekamrater som utomstående sida; men härtill kom äfven hennes vänliga bemötande och städse glada sinnelag till synes. På jubileumsdagen fick fröken P. jämväl mottaga en värdefull gåfva: en kaffeservis af silfver, förärad åt henne af tjänstekamrater i Helsingfors och andra orter i Finland. Å kamraternas vägnar hälsades fröken P. af fru C. Ullner, som bland annat kastade en kort återblick på hennes långa tjänstetid och påmint om huru hon varit en banbryterska för kvinnan i det offentligas tjänst.

ROSA PAQVALÉN.

Fröken P. har under sin tjänstetid verkat utom i Helsingfors, där hon är expeditör sedan 1888, i Wiborg,

Nurmes, Tavastehus och Lahtis. Hon är, oaktadt åren (fr. P. är född 1840) redan strött snö i lockarna, ännu rask och liflig. Hennes många vänner kunna ej annat än hjärtligt önska henne krafter till fortsatt arbete i det offentligas tjänst.

Helsingfors i nov. 1904.

V. Lindman.

JOURNALISTER I KRIGET. Från Iduns krigsfotograf hr Franz von Jessen ha vi mottagit en synnerligen intressant, här meddelad gruppbild af de främmande krigskorrespondenterna på ryska sidan, samlade i Mukden efter slaget vid Liaojang.

De i den bortersta, stående raden äro, räknade från vänster till höger: G. Denny (Newyorks pressförening), premiärlöjtnant O. v. Schwartz (Lokalanzeiger, Berlin), viscount Brooke (Reuters Agency, London), Ludovic Nau-deau (Le Journal, Paris), honorable Maurice Baring (Morning Post, London), och R. H. Little (Chicago, Daily News).

Den mellersta sittande raden: Franz von Jezzen (hvilken, förutom sitt korrespondentskap för den danska hufvudstadspressen och Idun, jämväl är den stora Londontidningen (Daily Graphic's korrespondent), öfverste R. Gädke (Berliner Tageblatt), Raymond Recouli (Le Temps, Paris) och viscount G. de la Salle (Agence Havas, Paris). De i förgrunden, på marken sittande: Charles J. Hando (Daily Mail, London), Argus Hamilton (Manchester Guardian) och James J. F. Archibald (Colliers Weekly, New-York).

DET AF NATIONALMUSEET NYFÖRVÄRFVADE SJÄLFPORTRÄTTET AF ANDERS ZORN.

ETT SJÄLFPORTRÄTT i akvarell af Anders Zorn har af Nationalmuseum inköpts för dess akvarellsamling. Den vackra och käckt målade bilden, af hvilken vi här gifva en reproduktion, är af konstnären utförd i Gibraltar 1882 och kan betraktas som ett synnerligen värdefullt förvärf åt muséet.

GÖTEBORGS KONSERTHUS har redan hunnit blifva verklighet, medan Stockholm ännu länge torde få vänta på en för hufvudstadens musiklifs värdiga utvecklingsgång så ytterst nödvändig byggnad.

Det göteborgska konserthuset är beläget vid den s. k. "heden" och har uppförts efter ritningar af arkitekten Ernst Krüger.

DET NYA KONSERTHUSET I GÖTEBORG.

MATTOR.

Stort, nytt sortiment, i alla prislägen, kvaliteter och storlekar.

F. Uhnér & Co., Birger Jarlsgatan 5. Etabl. 1869.

MINNESVÅRDEN ÖFVER BENGT STRÖMBERG I GÖTEBORG.

NYKTERHETSKÄMPENS MINNESVÅRD. I Göteborg har i dagarne aftäckts en vacker minnesvård å den gamle nykterhetskämpen Bengt Strömbergs graf. Efter det en goodtemplarkör afsjungit en hymn, framträdde kyrkoherden Lundén och höll ett gripande anförande. Tal. utgick ifrån Syrachs ord: »Barn föda, stad förbättra, det gör en evig äminnelse». Den man hvars minne vi nu hedra hade i sanning arbetat för att »stad förbättra». Därom vittnar den alstrande, bärande lifskraftiga nykterhetsrörelsen. Den loge han grundat hade födt många barn, hvilka i sin tur »stad förbättra». Hvar stode vi manne nu, om icke den organiserade nykterhetsrörelsen funnits och icke allt dess arbete uträttats? I granitens hårda material har Bengt Strömbergs namn ristats. Må stenen ej förvittra, så länge jorden står, och må den för ett materialistiskt tidevarf minna om att välsignelserika idéer i vår tid lefvat och fortplantat sig till kommande släkten.

Å det höga granitblocket läses under goodtemplarordens emblem: Bengt Strömberg, född 24/1 1828 död 6/6 1900. Banbrytande förkämpe för Goodtemplarorden i Sverige.

Något öfver stenens bas läses:
Sveriges goodtemplarorden reste stenen.

STREJK. SKISS AF ATTJ.

(Slut fr. föreg. nr.)

OCKSÅ NU tog hon upp en mark ur sin egen tomma börs och räckte den åt den hårdt pröfvade kvinnan. Jo, hon gaf på egen risk en lapp till litet gratisved och utanordnade å föreningens bekostnad en liter mjölk dagligen under en månads tid för de små barnens räknig. Mer kunde hon ej göra. Föreningen kunde ej på sig ensam öfvertaga ansvaret för familjens lifsuppehälle. Då först skulle mannen kasta allt öfver bord och göra sig fri från allt ansvar i den vägen. Föreningen skulle i så fall endast komma att lägga hyende under lasten. När dryckenskapen var orsaken till nöden, ingrep föreningen af princip aldrig. Mannen måste af nöden drifvas till arbete och att sålunda försörja sin familj. Kunde madam Grenman förstå detta. —

Madam Grenman tyckte sig både förstå och icke förstå. Så länge frun med den hjärtevarma blicken talade, tyckte hon, att hon så väl begrep alltsammans och att frun ej kunde handla annorlunda än just så som hon handlade; men så snart hon hunnit utom dörren, stod endast ett klart inför henne, att ingen makt i världen ville hjälpa henne. Hon måste hjälpa sig själf. —

Alltså neg hon tyst och ödmjukt, nedkallade Guds välsignelse öfver gifvarinnan och gick. Så mycket förstod hon att den där kvinnan inne på kontoret var en god människa, som nog ville hennes väl — men ändå. Hon synade den ena silfvermarken i sin hand. Den skulle ej räcka långt. Och huru skulle hon få hem veden, själf orkade hon ej draga den hem och ingen hade hon att skicka efter den. — Mjölken skulle hon dock afhämta i förbifarten. Med tungt hjärta, men med en viss beslutsamhet slog hon in på hemvägen.

Mannen var som vanligt borta äfven denna kväll. Anna hade under hemvägen gått och tänkt öfver, hvad hon skulle göra. Hon ville göra sin plikt mot den man Gud gifvit henne till det sista; men ingen — icke ens Gud — kunde vilja, att hon skulle förnedra sig så djupt, att hon skulle lämna rum vid sin egen hård å den främmande dåliga kvinnan. Nej, hon skulle gå ur vägen själf och taga barnen med sig. Det återstod intet annat. Allt lidande skulle blifva slut på en gång. — Hon vek in i en matvarubutik och köpte två flaskor öl, bröd och medurst. Det skulle mannen hafva till kvällen, då han kom hem och fann hemmet tomt. Mjölken skulle barnen få. Ännu fanns tillräckligt med klabbar kvar till den sista brasan. Tårlös tänkte hon ut alltsammans. Allt hade kallnat och domnat bort inom henne. —

Då hon kom hem, gjorde hon upp eld i spiseln och begynte söka fram allt rent, som hon hade kvar för sig och barnen i linneväg. Sedan ställde hon fram brödet, korfven och ölet på bordet under fönstret. Sin hvita hufvudduk använde hon i brist på bordduk.

Barnen skreko af hunger, då de sågo maten; men hon sade dem, att det skulle pappa hafva, då han kom hem. De skulle få mjölk och skorpa. Själf ville hon ingenting äta. Sedan barnen ätit sig mätta, klädde hon af dem deras smutsiga trasor och satte rena lintyg på dem allesammans. Denna gång skulle de få ligga i pappas stora säng. Barnen jublade däröfver. Då de lågo där i en rad bredvid hvarandra med de två tvilling-syskonen ytterst, läste hon en enkel aftonbön öfver dem, gaf dem hvar sin kyss och sade, att de i natt skulle få skåda så sköna drömmar. Guds englar skulle komma att leka med dem, och när de vaknade, skulle de aldrig mera behöfva känna sig hungriga. Honung, mjölk och semla skulle de få äta så mycket de ville. Barnen somnade med ett leende på sina läppar.

Då letade Anna fram ur en kista den gamla psalmboken, som hon fått af modern, då hon konfirmerades, och satte sig att läsa i den; men hon slog den snart tillsammans. »Guds förlåtelse», stod det i bönen. Behöfde hon Guds förlåtelse? Gjorde hon då något orätt? Ja! Nej! Hvad visste hon! Bäst att icke läsa vidare. Det kunde komma henne att rygga tillbaka. Och hon måste ju, hon måste! Hon orkade ej längre lefva. Och att gå dit bort ensam och lämna barnen efter sig å den supiga fadern och den där andra — nej, aldrig! — Aldrig!

Hon kastade en blick på brasan. Den var nedbrunnen. Glöden knastrade i spiseln. Hon begynte kläda af sig själf. Hon ömsade linne, gick så fram till spiseln, men stannade ännu liksom tveksam på halfva vägen. Fattande ett raskt beslut, drog hon till spjällen, stängde spiselluckan och skyndade sig till sängen, där hon kröp ned till barnen under fällen ytterst vid sängkanten. Med händerna i kors och slutna ögon blef hon liggande orörlig.

Så skulle mannen finna dem, då han återvände. Hon ville ej tänka något mera. Gud vare henne nådig. Mörkret smög sig öfver de sofvande och döden steg långsamt öfver tröskeln i allvarligt majestät.

* * *

Strax efter midnatt hördes tunga stampande steg i trappan. Dörren öppnades, Erik inträdde. Så drucken han var, ryggade han tillbaka för oset, som slog mot honom. —

»Hva' f-n?» stönade han . . . »Anna, hvad vill det här säga?»

Intet svar från det djupa ogenomträngliga mörkret. »Anna hvarför svarar du icke?»

Fortfarande intet svar.

»Finnes det ingen människa?» sporde han vidare liksom orolig.

Då allt förblef tyst, gick han ut tillbaka och knackade på dörren midt emot.

»Hvem där?» sporde en sömrig röst inifrån.

»Bara Grenman. Ha'n I sett hustru min och barnen. De ha' gått bort hemifrån.»

»Det hörs att du är märkvärdig i skallen som vanligt,» sade vresigt en karlröst inifrån. »Gå du in bara! De lade sig redan tidigt, ty jag hörde hustru din läsa aftonbönen med barnen.»

En tanke slog Erik. »Oset!» —

Han blef nästan spiknykter med ens. Han letade efter tändstickor. Han fann en ask i sin ficka. Åter gick han in till sig och drog varsamt eld på en sticka. Vid det sparsamma skenet kunde han först ej urskilja någonting alls. Småningom varsnade han det dukade bordet med ölflaskorna. Sedan vände han blicken mot sängen och spiseln. Där lågo de ju alla.

»Anna!» skrek han nästan skräm.

Men ingen rörde sig. Åter trängde sig den förskräckliga tanken på honom. Oset! Han slog dörren på vid gavel, drog upp spjällen och gick långsamt fram till sängen.

Ej ett andetag. Han rörde vid hustruns hand. Den var kall. Hans ögon ville tränga sig ur sina hålor af förskräckelse. Hvad var då detta? Döda voro de alla och hon hade dödat dem. Det grep honom med ens. Bort! Han kunde ej fördraga hennes hemska seger.

Någon gick i trappan och blickade nyfiket in genom den på vidan gavel ställda dörren. Då han såg man-

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
Hållbara!**

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af

Aktiebolaget A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

nen vid sängen och de andra liggande där orörliga stannade han och frågade:

»Står något på? Är någon sjuk?»

Erik vände på hufvudet. Det var den fattige studenten, som bodde i vindsrummet ofvanför. Objuden steg denne in och närmade sig sängen.

»Store Gud», sade han. »De äro ihjälödade! Hur har detta gått till?»

Erik valkade skälfvande mössan mellan händerna, utan att kunna få fram ett ord.

»Svara, människa!» fortfor studenten och försökte väcka kvinnan uti sängen; men ryckte till, då han fann henne redan kallnad.

»Jag kom hem just nyss och fann dem så där,» stammade Erik.

»Jag har hört, att ni varit svår mot dem«, sade förebrående studenten.

Intet svar.

»De hafva lidit nöd, medan ni supit och strejkat.»

Intet svar.

»Nå, nu hafva de strejkat i sin tur. Det är allt, och ni får nu bära det så godt ni kan. Det är en sak mellan er och ert samvete«, sade strängt och dystert ynglingen och drog sig sakta ut genom dörren, lämnande Erik i sällskap med de döda och sina tunga ankar.

LITTERATUR.

TRE DIKTSAMLINGAR.

K. G. OSSIAN-NILSSONS nya diktsamling »Svart och hvitt» (Alb. Bonniers förlag) rymmer på ett ställe, i versdramat »Jörgen Kock», några rader om trumman, som kunde sättas som motto till den unge skaldens hela diktning:

»Trumman, Guds död, det är mannens musik, så tonlös den tycks, o, så härlig och rik, när dess brusande låt jagar pulsarne fulla! Då tändes hvar kind, och då knytes hvar arm, då sprutar det glans ur begär och ur harm i dagen af hvirflar som rulla.

Trumman, du hör hennes härskarelåt, hon tystar ditt skrott och hon kväfver din gråt — ju mer du är stark, desto mer är du fången. Då glömmet du kärlek, då glömmet du nöd, ty då, när hon sjunger om isande död, hon gjuter all sommarens samlade glöd, all lifvets berusning i sången.»

En ypperligare karaktäristik kan knappast tänkas än den skalden här själf gifvit af sitt sångarkynne. Samma något bullrande, men oförvägna och chevalereskt glansfulla aplomb, som kännetecknat hans tidigare diktsamlingar och med sin äktsvenska rytm funnit genljud i så många svenska hjärtan, möter oss oförminskad äfven i dessa senaste sånger och betager med sin gamla makt. Men där har kommit något till, registret har vidgats med en ton af fördjudad manlighet och allvar i de fosterländska dikterna och med en diskantklar öfverstämma af lek och gratie i stycken sådana som den — om Frödings »Härjarinnor» minnande — »Yrhättan» eller det förtjusande kineseriet »Tsaoping». Och hvad mera är — den redan erkände skalden afslöjar sig här med ens äfven som en högst beaktansvärd dramatisk diktare, och versdramat »Jörgen Kock» med sitt ämne från 1500-talets Skåne af vapenklang och äfventyr. af galant svärmeri och fosterländsk offerhug måste bli ett fynd för våra teaterdirektörer. Hvem vet: kanske gömmes här rent af en ny liten Cyrano-succés — efter svenska mått och i svenska färger!

En skaldedebut, som måste betecknas som något vida mer än »lofvande», då den redan i första hand räcker en ymnighet af färgstrålande och melodibräddad egenart, möter oss i *Anders Österlings* nyutkomna diktsamling »Preludier» (Alb. Bonniers förlag). Det är ännu en gång Skåne, Emil Kléens, Ossian-Nilssons och Wilhelm Ekelunds Skåne, som skänkt oss en sångare af Apollos nåde, en klangfullt skälfvande sträng för de tusen stumma drömmarens lust och ve.

»Liksom en våg på stigande själar lyftad,
hälften ur jubel sprungen och hälften snyftad,
höjer hymnen sitt sjungande svall och ilar,
silfverstänkande i det blåa, vida,
och vi glida
med dit upp, där det blåa vaggar och hvilat...»

Det är en omiskänlig bröstton i strofer som dessa,
och man afbidar med glad förväntan morgondagens
nya klanger från detta rika unga instrument.

*

»De nya, smäckra galejor,
de segla det gamla skrof förbi;
vi ha för dåliga grejor,
vi måste bli efter vi...»

sjunger K. A. Melin själf med älskvärd resignation i
den — man får väl antaga det — symboliska afslut-
ningsdikten »Slut på seglatsen» i sina nyutkomna
»Dikter, andra samlingen» (Wilhelm Billes förlag).
Och det låter sig ej förneka, att mångt och mycket i
denna samling verkar med en egendomlig kontrast af
akademisk torrhet och förstelning, medan de värligt
stormande rytmerna från yngre lyrer ännu genljuda i
ens inre. Detta gäller i all synnerhet de redan i rubri-
kerna hallstämplade profstycken af en allt för välbe-
kant äremnescert, som bildar en väsentlig part af
afdelningen »Blandade dikter». Här och hvar brytes
dock den korrekta skolningen af en oförmedlad drill-
ton i visans art, som röjer det äkta sångarblodet. Och
när så ändtligen diktaren kränger fracken från nr 18
Skeppsbron utaf sig och byter den mot oljerocken och
sydvästen, då igenkänna vi med oförställd glädje vår
gamle K. A. Melin, det Stockholmska skärgårdslifvets
väderbitne sångare, och med hafsvindarne kommer en
helt och hållet ny luft, ett befriadt svall in i hans
strofer.

»Det sjunger öfver fjärden, hör du tonernas gång!
Det klingar som en smekande, förledande sång:
Kom följ oss ut i världen,
det sjunger öfver fjärden. —
det är vågornas smekande, förledande sång.

Det växer, det stiger som en svallande våg,
det brusar som en storm genom hela min håg,
det susar i mitt öra, —
jag kan ingenting göra
för stormen, som brusar genom hela min håg.»

Här hör skalden hemma, och här enas hans eget
väsens innersta skälffningar med viddernas och toner-
nas samstämda böljegang.

J. N—g.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN gaf i söndags »Tannhäuser» med
delvis ny partibesättning och till dels äfven med
ny eller uppriskad scenisk utstyrelse, som gaf en be-
tydligt bättre ram åt det framstående tonverket. Så-
lunda hade Venusgrottan i första akten utsmyckats
med rika korgblomstriga dekorationer, hvarjämte den
mot fonden öfvergick i nya grottor, i hvilka vackra
ljusreflexer bröto sig mot det skummande vattnet, öfver
hvilket Europa på tjuren tog sin väg. Orgierna i Venus-
grottan föredede ock mera obändigt lif och rikare
detaljskiftningar. En nyhet i samma akts senare tablå
var, att pilgrimsskaran kom från tvänne håll och stötte
samman vid madonnabilden. Andra aktens sångarsal
på Wartburg var betydligt uppiffad och gjorde nu ett
verkligen festligt intryck. I tredje akten försiggick
ock Venusuppenbarelsen nu på ett betydligt mera till-
talande sätt än förr under väl afpassade belysnings-
effekter. Åt belysningen hade för öfrigt synbarligen
offrats mera omsorg än vanligt. Det hela var i allt
goda resultat af förste regissören hr Aug. Lindbergs
samarbesök i Bayreuth. Men hvad som var bättre
än alla dekorations- och belysningseffekter var, att hr
L. förmått ingjuta betydligt mera lif och mening i
körens och statisternas aktion, och äfven hos solisterna
spårades allvarliga bemödanden att gifva bästa möjliga
dramatiska lif åt de karaktärer de hade att tolka. Hr
Nyblom lyckades häri som vanligt bäst, liksom han
öfver hufvud taget hade en mycket god afton. Ny i
sitt parti var fru Lykseth-Schjervén, hvilken i både
sång och spel gaf en förträfflig bild af Elisabet. Skada
blott att hennes läspning denna afton störde mer än
vanligt, särskildt i hälsningen till sångarsalen. Hr
Oscar gjorde Wolfram väl sentimental, hvarjämte han
betänkligt detonerade, särskildt i första akten, men
äfven sedan. Hans stumma posterade vid ingången
till sångarsalen under hela den långa scenen mellan
Henrik och Elisabet föreföll ock omotiveradt.

Öfriga rollinnehafvare, bland hvilka hrr Strömberg
och Sjöberg voro nya som Biterolf och Reinmar, fyllde
sina platser förtjänstfullt. Publikén, hvaribland märk-
tes kronprinsparet med sina båda äldsta söner samt
hertigparet af Västergötland och prins Eugen, var
nästan fulltalig och mycket intresserad.

— Hr Forsell, den alltomfamnande, uppträdde i
måndags som Mefistofeles i Gounods »Faust». Sån-
garen uppträdde ej med den traditionella Mefistomasken,
utan med ett sannskyldigt kasperansikte, där näsan
och hakan sträfvade att möta hvarann. Om man
undantager utförandet af sången om gyllene kalven,
som präglades af mycket lif, skilde sig hr F:s Mefisto-
feles ej från sina närmaste föregångare just genom
annat än en något mera framträdande smidighet. Sång-
partiet framfördes med hr F:s kända röststyrka, hvil-
ken ibland, t. ex. i kyrksenen, blef alltför hotande.
Nästan löje väckte det, när Mefistofeles i nämnda scen
försiktigt framklifvande uppenbarade sig i pelarnischen.
Naturligtvis bör sångaren där vara på sin plats, innan
pelarens inre upplyses och på så sätt uppenbarar
afgrundshärskares närvaro. Publikén var gles på
parkett och första raden, men talrik på de öfriga
raderna.

F. Hbg.

— Fru Maikki Järnefelt börjar i dag ett gästspel
å k. teatern med utförandet af Elisabets uppror i »Tann-
häuser». Den framstående sångerskans nästa uppträ-
dande lär bli på lördag som Sieglinde i »Valkyria». Vid
dessa föreställningar dirigerar sångerskans man,
tonsättaren Armas Järnefelt.

DRAMATISKA TEATERN. Med mörka, tunga tonfall
och en viss teaterpose skildrar den polske diktaren
Lucyan Rydel i ett fyra-akts versdrama »För alltid!»
en af de många dystra familjetragedier, som kunna
tänkas inträffa i ett af ett våld- och maktlystet rike
underkufvad grannland, då det barbariskt förtryckta
folket reser sig för att söka afkasta bojorna.

Vi befinna oss på ett landtogs i ryska Polen några
år efter resningskriget 1863, i hvilket uppror en för
sitt fosterlands befrielse nitälskande polack Roman
Zdaniecki (herr Palme) deltagit. Han har sändts till
Sibirien, hvarifrån ett par år senare underrättelsen när
hans hustru Marynia (fru Lindberg), att han blivit
mördad. Under påverkan af sin döende mor, som vill
se dottern beskyddad af ett hem och en make, gifter
hon nu sig med godsägaren Zdislaw (hr Arehn), men
säger honom dessförinnan öppet, att hon ej kan älska
hon. Roman befinner sig emellertid i lifvet, och en
kväll kommer han, utsvulten, dödstrött af flykten
pinsamma strapatser, till Zdislavs bostad, sitt forna
hem. Upptäckten att Marynia nu tillhör Zdislaw, fyller
hans pinade själ till randen med sorg, men Marynia
förklarar, att hennes kärlek till Roman fortfarande är
lika stark som förr och att hennes nuvarande för-
bindelse ingåtts endast af nödvång. Gendarmerna ha
under tiden vädrat flykten och intränga hos Zdis-
law för att fånga honom. Zdislaw, gripen af svart-
sjuka, funderar ett ögonblick att lämna ut sin gäst,
men ädelsinnad som han är, pådiktar han sig att ha
hjälp Roman att fly, hvarför han själf blir häktad och
förd till guvernören. Detta ädelmod kan Roman ej
bära, och öfvervinnande frestelsen att ånyo få besitt-
ningstaga Marynia, skyndar han bort och anger sig.
Zdislaw frigifves och återvänder, medan Roman för
alltid försvinner i de sibiriska bergverkens dödsnatt,
gömmande i sitt hjärta löftet om Marynias orubbliga
kärlek. Att få arbeta för Polens väl är nu Marynias och
Zdislavs mål, när de gå att fortsätta sitt samlif vid hvar-
andras sida, medvetna om, att den äktenskapliga kär-
leken aldrig skall blomma för dem.

Stycket är buret af ett starkt nationellt patos; det-
samma inkrätkar dock väl mycket på människoskildrin-
gen, som därför rör sig inom för trångt uppdragna
gränser. Dessutom finns det ej så få tyngande lon-
gör, hvilka ej ens den vackra, af dr Alfred Jensen
mönstergillt tolkade versen kan utplåna. Men å andra
sidan innesluter det flere partier af äkta poesi, som
gör dramet väl förtjänt af publikens uppmärksamhet.

Utförandet var fint och värdigt. Hr Palme hade
som den bitlige anlagt en särdeles karaktäristisk mask
och spelade rollen förträffligt, hr Arehn var likaledes
väl på sin plats som den på sin kärlekslycka besvikne
Zdislaw, och Marynias tragiska person hade i fru Lind-
berg fått en förstående tolkarinna, äfven om hon ej
alltid måktade finna vederhäftiga uttryck för de känslor-
strider, som hennes ofrivilliga tvegifte måste framkalla
i hennes själ.

E. H—n.

SVENSKA TEATERN gaf sistlidne fredag en recett-
föreställning för den populära skådespelaren Viktor
Lundberg, hvarvid uppfördes G. af Geijerstams ypper-
liga folklustspel »Lars Anders och Jan Anders och
deras barn». Hr L. hade här i den förstnämndes roll
ett förträffligt tillfälle att lägga i dagen sin oförlikneliga
komik. Han blef ock efter hvarje aktslut föremål för
den fulltaliga publikens hyllning och fick mottaga en
mängd blommor och lager. Bland de medspelande må
särskildt nämnas fröken Rustan som Lars Anders'
hustru samt hrr Bror Olsson och Barcklind som Karl
Johan och Jonas.

NYA FILHARMONISKA SÄLLSKAPET gaf i förra
veckan sin första abonnementskonsert för inne-
varande arbetsår. Programmet upptog det från säll-
skapets sista konsert i våras bekanta kör- och orkester-
verket »Gerontius' dröm» af Elgar. Redan vid det första
framförandet härstädes af detta verk väckte detsamma

så lifligt intresse, att man kunde förutse, att en repris
däraf väl skulle löna sig. Repriser af dylika verk, som
verkligen erbjuda något på samma gång nytt, värdefullt
och anslående, äro alltid på sin plats, men musikverket
bör — såsom i allmänhet är fallet hos planmässigt
ledda musiksällskap i utlandet — återupprepas omedel-
bart efter det ordinarie utförandet. Härigenom vinnas
flere fördelar, bl. a. att åhöraren har lättare att tillgodo-
göra sig verket, medan det första utförandet ännu är i
friskt minne, hvarjämte resp. musiksällskap bli i tillfälle
att till hvar och en af sina, hos oss ganska fåtaliga,
konserter inöfva något värdefullare verk, som för vår
publik är nytt eller åtminstone ej på länge utförts. Och
inom det område, hvartill dessa musiksällskap förlagt
sin verksamhet, finnes ännu en mängd både klassiska
och moderna verk af bestående värde, som vänta på
att framföras för vår publik.

Hvad den nu förevarande reprisen beträffar må näm-
nas, att Nya filharmoniska sällskapet haft förmånen
att för sin konsert erhålla den bästa lokal, som f. n.
står till buds i vår på goda och rymliga konsertlokaler
så vanlottade hufvudstad, nämligen k. teatern. Både kör
och orkester — k. hofkapellet — voro placerade på
scenen, och salongen var fullsat så när som några
platser på parkett och första raden. Det hela leddes
denna gång af herr Vilh. Stenhammar, som, efter hvad
det föreföll, ännu bättre lyckades få fram verkets många
skönheter både inom orkestern och köerna. Vi skulle
endast vilja anmärka, att orkestern stundom lät väl svag,
månända beroende på placeringen. Köerna bestodo af
friska och präktiga röster, som räckte väl till; månända
hade dämonköerna behöft någon förstärkning. Solister
voro hrr Nyblom (Gerontius och hans själ) och Sjö-
berg (prästen och dödsängeln) samt fru Afzelius-Bohlén
(ängeln), hvilka alla utförde sina partier synnerligen
förtjänstfullt.

För verket i dess helhet redogjorde vi utförligt i
våras, hvadan vi nu inskränka oss till att nämna de
mest anslående och intresseväckande delarna. Dessa
voro i första afdelningen: det vackra förspelet, flere
delar af Gerontius' maktpåliggande parti, vännernas
kör »Heilige Maria» samt den tolfstämiga slutkören;
i andra afdelningen: själens öfvergång till det andra
lifvet med orkesterns diskreta och sköna ackompanje-
ment, ängels härliga sång »Mein Werk gethan», dä-
monernas oerhördt svåra körer, men framför allt äng-
larnes oförlikneligt sköna kör »Preis Gottes Heiligkeit»
samt änglarnas och själarnas slutkör.

Efter den i allo lyckade konsertens slut fick herr
Stenhammar för sig och de medverkande mottaga den
tacksamma publikens lifliga bifall. En del af detta
kunde nog ock herr V. Viklund, körinöfvaren, räkna
sig till godo.

I k. logen märktes konungen, hertigparet af Väster-
götland samt prinsarne Gustaf Adolf och Vilhelm.

F. Hbg.

»EN TIMMES MUSIK» kallade tonsättaren Emil Sjö-
gren en musiksoaré, som han i förra veckan hade
anordnat i Vetenskapsakademiens hörsal och hvarvid han
beredde vännerna till sin tondiktning den angenäma
öfverraskningen att låta dem få höra en hel del nya
kompositioner. Då det hela tyckes hafva varit afsedt
att vara af mera privat natur, vilja vi endast konstata,
att det blef en i allo högst njutningsrik timme,
hvarvid man fick höra en ny pianosonat föredragas
af frkn Märtha Ohlson, ett preludium och fuga spelat af
herr Stenhammar, några sånger föredragas af fru
Ebba Björkborn samt en violinromans och en fantasi
öfver svenska folkmelodier spelat af tonsättaren själf
jämte en ung fransk violinist vid namn André Mangeot.
Alla de uppträdande hyllades med lifliga applåder, mest
naturligtvis herr Sjögren själf. Publikén var synnerligen
talrik.

F. Hbg.

FRU WIEHE-BERÉNYS trenne visafnär under den
näst förgångna veckan blefvo lika många succés'er
inom ett fack, som visserligen väl endast kan beteck-
nas som ett slags finare »varieté», men som dock
genom en detaljernas förfining, sådan den danska arti-
sten presterade den, höjdes till verklig konst. Hennes
röst är liten, men behandlades med utsökt smak; fra-
sering, gest och mimik äro helt enkelt fulländade i sin
skålmska grace och blixtnabbt smidiga karaktäriserings-
förmåga. Från de burleska negersångerna med deras
illusoriska instrumentalhärming löpte hon i ett ofelbart
glissando hela skalan ut — genom de borgerligt gemytliga
Boghiska visorna, de fjärrslätt frivola Parischansonerna,
den humoristiska plattyska folkvisan till den vemods-
stämda känslsamheten i Edv. Söderbergs »Vor Moder»
eller den nästan skakande tragikomiken i slagdängan
om »Lille Merry», den köpenhamnska asfaltens »ægte
datter». Och i hvarje ögonblick var publikén med, tätt
intill stämningsskiftningen, som oljan smyer sig till
vägen, omotståndligt fasthållen af denna undulerande
konsts starka adhesion. Bifallet var också jublande
och konstnärinnan slösade med extranummer. Fingo
vi än denna gång icke se henne som »Den lille dron-
ning», så blef hon dock alltså vår lilla drottning för
en dag — nej, för tre! — och en spelande solstråle
genom en hel del hopad hösturmolenhet.

J. N—g.

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordad af legitim Läkare, ger kraft helse af Barn Åldringar och klena personen

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Handlande.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 20—26 NOV. 1904.

Söndag: Sparrisurré; hummermayonaise; späckad kalfsadel med legymer; blandad frukt med maräng och vaniljsås.

Måndag: Stekt färsk oxtunga med arter och brynt potatis; nyponsoppa med gräde och skorpor.

Tisdag: Selleripuré; kromgädda med smör och pepparrot samt potatis.

Onsdag: Oxstek med vildt; enkel äppelpaj med vispad gräde.

Torsdag: Brynt hvitkålssoppa med fläskkorf; tunna pannkakor med sylt.

Freitag: Pudding af kött med potatismos; rabarbersoppa med gräde och skorpor.

Lördag: Kokt sill med smör och ägg; risgrönsgröt med mjölk.

RECEPT:

Sparrisurré (f. 6 pers.). 425 gr. färsk eller 1/2 lit. konserverad sparris, vatten, salt, 2 lit. buljong, 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, hvitpeppar, socker, 2 äggulor, 1 del. tjock gräde.

Beredning: Användes färsk sparris, afskåras sparrisopporna och förvällas

i saltadt vatten samt serveras i soppan. Den öfriga sparrisen skåres i bitar, förvällas i saltadt vatten och får afrinna. Är sparrisen konserverad, afskåras knopparna och läggs direkt i soppskålen, när soppan är färdig och resten af sparrisen skåres i bitar. Den förvällade eller sönderskurna sparrisen påsättes i den kokande buljongen och får koka 1 tim., hvarefter den passerar. Smör och mjöl sammanfråses, den passerade purén tillsättes litet i sänder och soppan får under rörning koka 10 min. Den afsmakas med kryddorna.

Äggulorna och grädden uppvispas i soppskålen och purén tillsätts under kraftig vispning.

Sparrisknopparna läggs och soppan serveras.

Hummermayonaise (f. 6 pers.). 3 humrar, 5 lit. vatten, 125 gr. salt.

Mayonaise: 2 äggulor, 1 knif-sudd salt, 2 tsk. engelsk senap, 3 del. fin matolja, 3 tsk. citronsaft, 3 msk. vatten.

Till garnering: 4 små saladshufvuden, 1 knif-sudd salt, 1 knif-sudd hvitpeppar, 3 msk. matolja, 1 msk. vinättika, 2 hårdkokta ägg.

Beredning: Hummern nedlägges i kokande saltadt vatten och får koka 15 min. hvarefter den upptages och får kallna. Den klyfves längs efter och klorna krossas. Köttet lossas varsamt och skåres i bitar samt upplägges högt på ett rundt fat, några vackra bitar frantagas till garnering.

Till mayonniasen röras äggulorna, saltet och senapen i en bål. Hälften af oljan tillsättes droppvis under ständig rörning åt ett håll, därefter tillsättes citronsaften och vattnet omväxlande med den återstående oljan och såsen hålles öfver hummern samt garnaras med de frantagna hummerbitarna. Saladen rensas och sköljes hastigt samt lägges på linne så att vattnet får väl afrinna. Den skåres sönder och lägges i en skål, saltet och pepparn öfverströses och saladen blandas väl. Oljan tillsättes småningom under fortsatt blandning och sist tillsättes ättikan. Saladen lägges rundt omkring hummermayo-

Huru besvärligt

kan det icke i många fall blifva för en husmoder, då hon genast och oväntadt kan komma att behöfva ett godt, välsmakande kaffebröd och hon händelsevis ej skulle hafva sådant hemma. Men har hon då varit så försiktig att skaffa hem några paket BAKALLETTE Lagermans Kak- och Tårtpulver är saken medelst ett sådant paket lätt afbjälpt. En härlig tårta bakas med tillhjälp af Bakalette lika lätt som den enklaste maträtt tillagas. Pulvret sammanblandas med litet mjölk och socker och slås i en bleckform som genast insättes i ugnen och tårten är färdig om ungefär en halftimma.

Bakalette finnes i följande tre sorter: mjuk pepparkaka, prinsesskaka och mandel-tårta.

naisen och garneras med de hårdkokta äggen, skurna i skifvor.

Blandad frukt med maräng (f. 6 pers.). 2 hg. torkade aprikoser, 2 hg. fina katrinplommon, 1 1/2 lit. färska äpplen, 5 kkp. kallt vatten, 2 1/2 kkp. krossocker.

Marängmassa: 4 äggwhitor, 5 msk. florsiktadt socker,

Beredning: Aprikoserna och katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten och läggs i blöt i det kalla vattnet omkr. 4 tim. Af detta vatten och sockret kokas en klar lag. Äpplena skalas skåras i klyftor, läggs direkt i sockerlagen och kokas, tills de bli klara, då de upplägges med hälslef på flatt fat att kallna. Aprikoserna nedlägges i sockerlagen och få likaledes koka, tills de bli klara, hvarefter de upptagas. Sist kokas katrinplommonen med lock. När all frukten är kall, upplägges den hvarfals, pyramidformigt på ett rundt fat. Äggwhitorna vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes 1/4 tim., hvarefter sockret nedsiktas försiktigt. Marängmassan spritsas genom garnerings-trätt öfver frukten och insättes i svag ugnsvärme. Då marängmassan är halftorr och har ljusgul färg tages anrättningen ut och serveras kall med vispad gräde eller vaniljsås.

Späckad kalfsadel (f. 6 pers.). 4 kg. kalfsadel, 2 hg. späck, 1 msk. salt.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. buljong eller vatten. Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten; späcket skåres i fina strimlor, som vändas i salt och härmed späckas sadeln i jämna rader. Den stekes antingen i ugn eller gryta. Saltas sedan den är brynt spådes med buljongen, litet i sänder och öfveröses hvar 10 min. Till stekningen åtgår omkr. 1 1/4 tim. Kalfsadeln upptages, köttet lossas nätt, skåres i tunna skifvor hvilka hoplägges och serveras på sadeln, som garneras med legymer.

Så: 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, köttjus.

Beredning: Tungan sköljes väl, lägges i det kokande vattnet, tillsatt med saltet och får koka 1/2 tim. eller tills skinet lätt kan afdragas. Smöret upphettas i en stekgryta, tungan lägges och brynes väl på alla sidor, hvarefter den saltas och spådes med buljongen, litet i sänder. Tomatpurén och cham-

pignonerna tillsätts, då tungan stekt 1 tim., den får därefter steka färdig hvar till åtgår omkr. 1/2 tim. Tungan skåres och garneras med en del af champignonerna samt inlagda tomater.

Smör och mjöl sammanfråses, den silade och skummade köttjusens tillsättes libet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka 10 min. hvarefter de öfriga champignonerna läggs och såsen afsmakas.

Tungan serveras med arter och brynt potatis.

Enkel äppelpaj (f. 6 pers.). 2 msk. smör (40 gr.) 4 msk. mjöl, 4 kkp. gräddmjölk, 3 msk. socker, 3 ägg, 1 tsk. rivfet citronskal, 1/2 lit. goda äpplen.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 1 msk. hvetemjöl, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråses, mjölken tillsättes litet i sänder under flitig rörning, sockret lägges och massan får koka 5 min. hvarefter den upphålles att kallna. Äggen vispas upp och nedröras i smeten jämte citronskalet. Äpplena skalas, skåras i tunna skifvor och nedlägges i smeten, som därefter omröres försiktigt. En bleckform eller gjutpanna smörjes dubbelt, smöret skiras och blandas med hvetemjölet, och härmed bestrykes formen, som därefter beströses med de stötta skorpor. Massan ihålles och pajen gräddas i god ugnsvärme omkr. 1/2 tim. eller tills den höjt sig och äpplena känns mjuka. Den uppstjälpes genast och öfverströses med socker.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråses, mjölken tillsättes litet i sänder under flitig rörning, sockret lägges och massan får koka 5 min. hvarefter den upphålles att kallna. Äggen vispas upp och nedröras i smeten jämte citronskalet. Äpplena skalas, skåras i tunna skifvor och nedlägges i smeten, som därefter omröres försiktigt. En bleckform eller gjutpanna smörjes dubbelt, smöret skiras och blandas med hvetemjölet, och härmed bestrykes formen, som därefter beströses med de stötta skorpor. Massan ihålles och pajen gräddas i god ugnsvärme omkr. 1/2 tim. eller tills den höjt sig och äpplena känns mjuka. Den uppstjälpes genast och öfverströses med socker.

Beredning: Tungan sköljes väl, lägges i det kokande vattnet, tillsatt med saltet och får koka 1/2 tim. eller tills skinet lätt kan afdragas. Smöret upphettas i en stekgryta, tungan lägges och brynes väl på alla sidor, hvarefter den saltas och spådes med buljongen, litet i sänder. Tomatpurén och cham-

En bildad flicka önskar plats häst på landet såsom hjälp och sällskap. Är kunnig i bokhålleri, matlagning o. bakning samt är fullt hemmastad i engelska språkets talande och skrivande. Är äfven mycket van vid skrifgöromål samt alla sysslor inom ett hem. Önskar blifva familjemedlem. Bästa referenser. Svar till "Ulla", p. r. Postkontoret Victoriagatan, Göteborg.

En ung, bildad flicka önskar plats häst på landet såsom hjälp och sällskap. Är kunnig i bokhålleri, matlagning o. bakning samt är fullt hemmastad i engelska språkets talande och skrivande. Är äfven mycket van vid skrifgöromål samt alla sysslor inom ett hem. Önskar blifva familjemedlem. Bästa referenser. Svar till "Ulla", p. r. Postkontoret Victoriagatan, Göteborg.

Plats önskar bildad, huslig, ordentlig flicka. Kan laga mat, baka, sy m. m. Svar emotes tacksamt till "Idog" Iduns exp. f. v. b.

En ungdom flicka från landet önskar pl. i familj som hjälp och sällskap. Är något musikalisk. Har genomgått en kurs i sjukgymnastik och massage. Små pretantioner. Svar till "Maj" Iduns exp.

Lärarinneplats i familj, önskas af ung flicka, som genomgått fullständigt elementarläroverk samt för närvarande idkar språkstudier i Tyskland. Svar till "21 år" tidn. Hallands exp., Halmstad.

Bildad flicka, fullt van med husliga bestyr, matlagning, sömnad, söker plats. Sparsam. Svar "Duglig, glad" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm.

En enkel 23-årig flicka, som genomgått seminarium, är kunnig i sömnad och handarbeten önskar plats i familj att vara behjälplig med alla inomhus förefallande göromål. Svar till "Stina" p. r. Dalum

Ung norska, prästdotter, väl förfaren i alla inom ett hem förefallande göromål, önskar gå frun tillhanda. Någon lön önskvärd. Önskar häst komma till Göteborg eller Stockholm. Svar till "Norska", p. r. Molde, Norge.

LEDIGA PLATSER

Barnfröken

erhåller genast plats i godt hem. Sökanden bör helst ha någon vana i barnavård, vara fullt frisk, äga vänligt sätt och god uppfostran. Fotografi och betyg torde omg. insändas till "Ordentlig och pålitlig barnavård" Wexjö p. r.

Epidemisjuksköterskebefattningen i Öfre Fryksdalens distrikt af Vermlands län med station i Torsby är ledig den 1 Januari 1905. För att kunna antagas till sköterska erfordras, att sökanden fyllt 22 år, har god fräjd, är frisk och äger tillräckliga kroppskrafter samt tjänstgjort minst 6 månader å större sjukhus och minst en månad å större epidemisjukhus. Lön 500 kronor om året samt 25 öre, 50 öre å 1 krona för förrättningsdag. Ansökningshandlingar torde insändas inom November månads utgång till Provinsialläkaren C. M. Ossbahr, adress Torsby.

En anspråkslös Barnfröken önskas för tvänne barn, en gosse om 4 år och en flicka om 2 år. Den sökande, ej under 25 år, bör vara stadga och pålitlig samt ha ett godt och kärleksfullt sätt mot barnen. Hon bör därtill vara villig att deltaga i inom hemmet förekommande göromål. Närmare upplysningar lämnas, om svar jämte rekommendationer insändas före den 22 november till "Barnkär" Nyköping p. r.

En barnkär, glad och treflig bättre flicka som kan sköta två småtingar om 3/4 och 2 år, samt dessutom hjälpa till med sömnad och handarbete, får nu genast plats om svar med fotografi och uppgift å ålder och löneanspråk sändes till "Familjemedlem", Sollefteå.

En musikalisk anspråkslös flicka kan få plats i Finland mot fritt vivre. Svar till "Godt hem", Viborg p. r.

Barnsköterska, häst äldre, erhåller genast plats. Svar med referenser och pretentioner till "I. J." Westgöta-Posten, Lidköping.

Kontorspl. nyår för i tyska van flicka. En ovan, kunnig franska får pl. nu. Flicka, gå frun tillh. Lästn. 30, Sthlm, J. Larsson & Co.

Erfaren barnfröken, kompetent att på egen hand sköta en 1 års gammal, frisk gosse, får plats nu genast hos ingenjörfamilj på landet. Den sökande bör ha ett glädt lynne, helst vara musikalisk samt något kunnig i eller ha va fallenhet för sjukvård. Svar med uppgift om meriter sändes märkt "Barnavård" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm.

Å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B, Sthlm, etabl. 1857, finnas goda platser att söka för lärarinnor, bildade hushållsbiträden, hushållerskor, barnfröknar.

En epidemi-skötersketjänst

med station i Gnesta är ledig att tillträda den 1 nästk. januari. Lön 600 kr. jämte 50 kr. i hyresbidrag. Sköterskan är skyldig att ha va sin bostad (fri) å epidemisjukhuset. Ansökningshandlingar, ställda till Södermanlands läns epideminämnd, torde före den 1 nästk. december inlämnas till undertecknad, hvilken meddelar närmare upplysningar.

Nyköping den 3 november 1904. Gustaf Norberg, l: Provinsialläkare.

En snäll, ordentlig, barnkär bättre flicka erhåller god plats i Stockholm som barnfröken. Medlem af fam. Fotografi och rekommendationer under adress: "Intresserad 1904" Bosättningsaffären, Hornsgatan 2, Stockholm.

Sjuksköterska

att tjänstgöra på manliga afdelningen erhåller genast plats vid Eksjö upptagningsanstalt för sinnessjuka. Lön 200 kr. jämte kost och husrum. Ansökningshandlingar mottagas intill den 25 denes.

Eksjö den 9 nov. 1904. Sysslomanskotoret.

Äldre barnkär och ordentlig flicka från godt hem får nu plats som barnjungfru hos undertecknad. Sökande skall tvätta och laga barnens kläder samt deltaga i andra uti ett hem förekommande göromål, då de två barnen, det yngsta tio månader, ej upptaga hennes tid. Fru Anna Friberg, Almedals Fabriks Tjänstemannabostad, postadress Almedal.

PLATSSÖKANDE

Ung, bättre flicka önskar mot fritt vivre komma i familj, där tillfälle erbjuder att deltaga i och låra alla husliga göromål. Ej aldeles okunnig, ty har i hemmet hjälpt till med litet af hvarje. Svar till "Ella", Nösund p. r.

Värdinna. En medelålders Fru (ekonomiskt oberoende), i saknad af eget hem, önskar af lust till verksamhet en plats som husföreståndarinna hos en bildad ungdom eller enkling, helst i Helsingborg, Göteborg eller Stockholm. På lön fastes intet afseende. Svar till "H. 100", p. r., Helsingborg.

"Som verklig hjälp"

önskar en 25-årig, arbetsam, bättre flicka plats, med vana vid ett hems skötande. Svar till A. B. pr. Nor.

En ung flicka från landet önskar plats i bättre familj för att deltaga i inom hemmet förefallande lättare göromål. Önskar anses som medlem af familjen. Svar emotes tacksamt märkt "Stanci" Grebbestad p. r.

Lektris önskar 2 å 3 timmars sysselsättning per dag. Svar till "Lektris" genom Iduns exp.

Musikalisk flicka 17 år med god undervisningsförmåga i pianospelning, söker plats i familj der hon kan få låra sig husliga göromål. Svar mottagas märkt, "G-rda" p. r. Krageholm.

En anspråkslös, 3-års embetsmannadotter, önskar plats att förestå enkel och treflig tjänstemans hushåll, eller också som hushållerska på en inrättning. Betyg och referenser finnas. Svar emotes tacksamt till: "M-n" Bökö p. r.

En bildad tyska önskar plats i Stockholm. Skicklig i matlagning. Svar muntligen eller skriftligen till Upptostringsanstalten, Barnängstvärgatan 7 B, Sthlm

OBS!

En ung, bildad flicka önskar plats häst på landet såsom hjälp och sällskap. Är kunnig i bokhålleri, matlagning o. bakning samt är fullt hemmastad i engelska språkets talande och skrivande. Är äfven mycket van vid skrifgöromål samt alla sysslor inom ett hem. Önskar blifva familjemedlem. Bästa referenser. Svar till "Ulla", p. r. Postkontoret Victoriagatan, Göteborg.

Plats önskar bildad, huslig, ordentlig flicka. Kan laga mat, baka, sy m. m. Svar emotes tacksamt till "Idog" Iduns exp. f. v. b.

En ungdom flicka från landet önskar pl. i familj som hjälp och sällskap. Är något musikalisk. Har genomgått en kurs i sjukgymnastik och massage. Små pretantioner. Svar till "Maj" Iduns exp.

Lärarinneplats i familj, önskas af ung flicka, som genomgått fullständigt elementarläroverk samt för närvarande idkar språkstudier i Tyskland. Svar till "21 år" tidn. Hallands exp., Halmstad.

Bildad flicka, fullt van med husliga bestyr, matlagning, sömnad, söker plats. Sparsam. Svar "Duglig, glad" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm.

En enkel 23-årig flicka, som genomgått seminarium, är kunnig i sömnad och handarbeten önskar plats i familj att vara behjälplig med alla inomhus förefallande göromål. Svar till "Stina" p. r. Dalum

Ung norska, prästdotter, väl förfaren i alla inom ett hem förefallande göromål, önskar gå frun tillhanda. Någon lön önskvärd. Önskar häst komma till Göteborg eller Stockholm. Svar till "Norska", p. r. Molde, Norge.

Bättre flicka önskar plats i familj att gå frun tillhanda. Har genomgått Pr. Hushållsskola. Någon lön önskas. Svar till "Majken", Sefle p. r.

Plats som Husföreståndarinna eller att förestå hushåll önskas af därtill kompetent bildad äldre flicka af god familj. Van och fullt hemma i matlagning, bakning etc. samt ett hems värd. Äfven barns ledning o. sömnad. Goda vitsord. Svar till "Plikttrogen o. glädlynt" under adr: S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm i. v. b.

I Kiruna eller Malmberget önskar en ung värmländska god plats i fin familj. Fullt kompetent i klädsömnad. Svar emotes tacksamt till "Bojjan" Iduns exp

Värdinna.

En musikalisk, fint bildad dam af mycket god familj och med de alla bästa referenser, söker anställning i ett bättre hem. Sökanden är synnerligen huslig och ordningsälskande. Svar till "Yngre änka", Iduns exp.

En bildad flicka af god familj, 28 år, önskar plats i bildad familj där barn finnes, häst på landet som barnfröken eller sällskap och hjälp. Är musikalisk, läser högt väl, van att handleda tjänare och kunnig uti alla, ett hems sysslor. Innehåft nuvarande plats i 10 år. På lön fastes ej afseende; önskar bli ansedd som familjemedlem. Goda betyg och ref. Svar märkt "Barnkär" Kalmar p. r. intill d. 1 dec.

Lärarinneplats i familj, önskas af ung flicka, som genomgått fullständigt elementarläroverk samt för närvarande idkar språkstudier i Tyskland. Svar till "21 år" tidn. Hallands exp., Halmstad.

Bildad flicka, fullt van med husliga bestyr, matlagning, sömnad, söker plats. Sparsam. Svar "Duglig, glad" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm.

En enkel 23-årig flicka, som genomgått seminarium, är kunnig i sömnad och handarbeten önskar plats i familj att vara behjälplig med alla inomhus förefallande göromål. Svar till "Stina" p. r. Dalum

Ung norska, prästdotter, väl förfaren i alla inom ett hem förefallande göromål, önskar gå frun tillhanda. Någon lön önskvärd. Önskar häst komma till Göteborg eller Stockholm. Svar till "Norska", p. r. Molde, Norge.

Bättre flicka önskar plats i familj att gå frun tillhanda. Har genomgått Pr. Hushållsskola. Någon lön önskas. Svar till "Majken", Sefle p. r.

Plats som Husföreståndarinna eller att förestå hushåll önskas af därtill kompetent bildad äldre flicka af god familj. Van och fullt hemma i matlagning, bakning etc. samt ett hems värd. Äfven barns ledning o. sömnad. Goda vitsord. Svar till "Plikttrogen o. glädlynt" under adr: S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm i. v. b.

I Kiruna eller Malmberget önskar en ung värmländska god plats i fin familj. Fullt kompetent i klädsömnad. Svar emotes tacksamt till "Bojjan" Iduns exp

Östermalms Inackorderingsbyrå, Brahegatan 33, Sthlm, förmedlar inackorderingar, utbyr rum, anskaffar värdinnor, sjuksköterskor, lärarinnor, hushållsbiträden, sällskapsdamer och barnfröknar.
Inackorderingsbyrån Hamngatan 2, 3 tr., Norrköping, anskaffar verkligt goda lärarinnor, sällskapsdamer, barnfröknar och hushållsbiträden. Öppet 12-2 & 4-6. Rikstel. 916.

Hvilohem och Pensionat!

I Villa Hult, Kneippbaden, nytt, tidsenligt, beläget i Kuranstaltens omedelbara närhet med vacker utsikt öfver Motals Ström, har af undertecknad öppnats ett hvilohem för dem som behöfva ro och ombyte af luft tillika med pensionat för kurgäster. Hemmet är inredt med modern och elegant komfort. Gåstrummen 17 till antalet, de flesta belägna åt solsida äro väl isolerade, varma och gediget möblerade samt äger villan dessutom hall, matsal, salong, rymliga korridor, bad- och telefonrum jämte balkonger och terrasser.

Erkändt godt bord, moderata priser För rum med hel inackordering från 3:50 till 5 kr. pr dag, endast mat 3 kr. vid längre tids vistelse som 2-3 månader lämnas 10 procent. Inga drickspengar få förekomma. En krona i veckan för servis. Lättheten att erhålla eventuell läkaryård dels af hemmets egen läkare, öfverläkaren vid Kneippbaden, dels af specialister i den närbelägna staden Hemmet har egen examinerad sjuksköterska. Efter anmälan hos öfverläkaren kunna hvilohemmets gäster erhålla medicinska bad å anstalten utan att vara inskrifna.

Referenser: Dr J. Bergkvist, Kneippbaden, Doktor von Unge, Norrköping Kapten G. Bagge, Kneippbaden.

Högaktningsfullt

ELLA HULT.

Postadress: KNEIPPBADEN.

Rikstelefon 758. Begär prospekt.

Svensk pension i Rom.

W. Johnsson & M. Sandsjö,
Via Ludovisi 46, III.

Se vidare annonsen i nr 42 af Idun.

På landtegendom i Jämtland

finnes tillfälle till god och billig inackordering för 3 å 4 personer. Ren och stärkande fjällluft. Nära till järnvägsstation, läkare och apotek. Rikstelefon finnes. Vidare meddelar Anna Lithström, Österuppland, Mörsil.

HOTEL PRIMAVERA,

Via Veneto, Rom.

Innehafvare: Castelli & Atzel.

1sta kl. Familjehotell, beläget mitt emot Drottning Margueritas Residens och Svenska Ambassad-hotellet.

Sjuklig person, nervös eller stilla sinnessjuk får god vård i litet privat hem i Stockh. der sjuksköterska finnes. Goda ref. Svar till "Godt hem", Iduns exp.

I stor, vacker prästgård, frisk och sund trakt, nära järnvägsstation, kan god inackordering erhållas för ung flicka, som önskar utbildning i allt tillhörande ett väl ordnat hushåll. Pris 6) kr. pr månad. Svar till "Hemtrefnad", p. r. Norrköping.

Holmqvists Handelsinstitut

GÖTEBORG, är afgjordt Västra Sveriges största, fullständigaste och mest renomméerade på området. 20:de arbetsåret. 12 speciallärare. Års- och terminskurser. Inträde den 22 Augusti och 16 Januari. I språkfördelningen förstärkta lärarkrafter; äfven utläningar. Kontorister och affärsbiträden, äldre och yngre kunna erhållas. Holmqvist skrifmetod är landets mest spridda och af staten antagen som normalmetod. Begär program.

Filip Holmqvist,

Öfverlärare vid Tekniska skolan i Stockholm, lärare vid Chalmerska institutet, ledamot af Sv. Revisorsamfundet.

Bogårdens Hushålls- & Slöjdskola.

Vårterminen börjar den 15 januari. Undervisningen omfattar: matl., bakn., alla inom ett hem förefallande göromål. Enkel- o. konstväfnad, träsneideri, läderarbeten, målning samt alla slags handarb. Ref. Fru M. Rubensen Vallhallav. 45 A. Frk Signe Schütz Observatorieg. 17, Stockholm.

FRU EMY ÅMAN, Bogården, SPARREHOLM.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.

Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:

Lager-Öl, Lager-Dricka
Pilsner-Öl, Iskällar-Dricka

samt såsom specialitet:

Pilsner-Dricka

Allm. telef. 36 56.

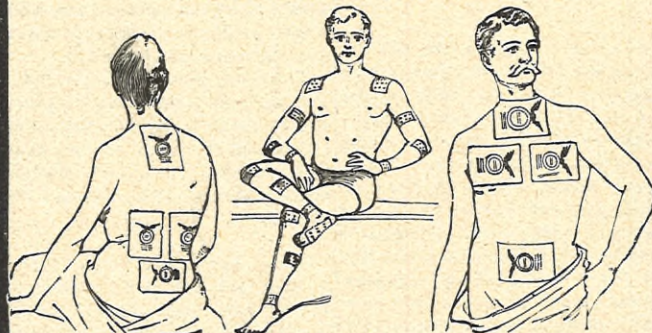
Rikstel. 18.

Allcock's PLÅSTER

ETABLERADT 1847.

är ett osvikligt botemedel mot smärtor i ryggen (så ofta förekommande hos kvinnor). Ögonblicklig lindring gifves, hvarhelst man har smärtor, om man blott på det sjuka stället lägger ett plåster.

BRUKSANVISNING

Vid smärtor i njurregionen eller ryggen lägges plåstret såsom ofvan är anvisadt. Allcock's plåster lägges öfverallt, där smärtor äro tillfinnandes.

Klipp storlek och form af plåstret, lägg det på det angripna stället, såsom ofvan är anvisadt, och det hjälper säkert mot reumatism, smärtor i skulderna, armbågarna och anorstadens, vid försträckning, styfhet och smärtor i fötterna.

Vid smärtor i halsen, vid hosta, bronchitis, svaga lungor och vid smärtande eller ömma delar i underlivet lägges plåstret såsom ofvan är anvisadt.

Influenza, Ländvärk, Höftvärk, Svagt Bröst, Svag Rygg, Hosta, Reumatism, Förkylning, o.s.v.

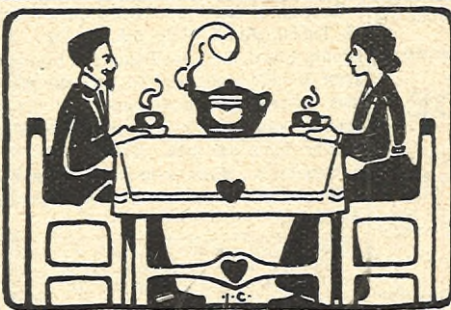
Allcock's plåster är bättre än alla andra plåster. Det har varit användt sedan 1847.

Allcock's liktornplåster

lindrar strax och botar på kort tid genom att förhindra tryck och utdraga liktornen.

Brandreth's piller

botar förstoppning, dålig matsmältning, lever-, njurlidanden, huvudvärk med kväljningar, nedtryckt sinnestämning, stammande från gallan.

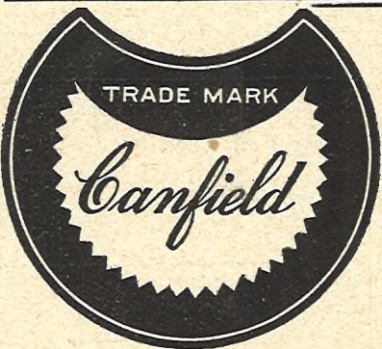

Den så mycket omtyckta Ceylonblandningen

San-Zoy-The

erhålls numera direkt från hufvuddepoten i vidstående kvaliteter
N:o 1 å 10 kr. pr kg
" 2 " 8 " " "
" 3 " 7 " " "
" 4 " 6 " " "
" 5 " 5 " " "
Sändes fraktfritt mot efterkräf eller postförskott till alla delar inom riket vid rekvisition af minst 1/2 kg. Prover sändas gratis mot 20 öre postporto.

H. W. Wancke, Malmö.

Canfield Ärm-lappar.

Utan sömmar. Luktfrja. Vattentäta. Öfverträffadt skyddsmedel för hvarje klädning.

Canfield Rubber Co.,

HAMBURG, Grosse Bleichen 16. Endast äkta med vårt skyddsmärke "Canfield".

Med hvarje ärm-lapp bifogas ett garantibevis.

Damkläde,

är alltid elegant, modernt och hållbart. Utmärkt vackert hellylle damkläde, som eljest kostar ca 6 kr. pr meter, säljes direkt till endast 4:50 pr meter. Bred 130 cm. Fraktfritt. Prover i 10 färger mot 20 öre i frim.
Norrköpings Ylleväfnadsaffär, Norrköping.

Till landet önskas tvätt. Kläderna behandlas med asklut och om möjligt lufttorkning. Svar till Brunkeberg 5 03 Allm. tel. Rekommendationer finnes.

En ung flicka af god familj, utan medel, med hög och anlag för skulptering, frågar om någon ville bekosta hennes vistelse och studier vid Tekniska skolan. Svar till "R.", Ulricehamn p. r.

LEA OCH PERRINS' WORCESTERSHIRE SÅS

är den ursprungliga och äkta, och tillverkad efter det ursprungliga receptet. Begär och mottag endast LEA & PERRINS' SÅS, hvilken är känd sasom den bästa för Fisk, Kött, Saser, Vildt och Soppor.

Undvik underhålliga efterapningar.

Till salu en gros hos egaren, Worcester; Crosse & Blackwell, Limited, London; och export delikatess-handlare.

Inbjudan till annonspristäflan.

Tio pris utdelas. Högsta priset 200 kr.

En större svensk affärsfirma, som är en flitig annonsör, får härmed inbjuda en hvar till deltagande i en pristäflan om förslag till annonser; och komma tio pris om sammanlagt öfver 500 kr. att utdelas till dem som insändt de bästa annonsförslagen. Högsta priset är 200 kr., andra priset 125 kr., tredje priset 75 kr., fjärde priset 50 kr. o. s. v. För erhållande af pris fördras att minst tio annonsförslag, behandlande minst tio olika artiklar, insändas. Priskurant med fullständiga beskrifningar öfver flera hundra olika fabriker tillställas relekterande franko efter anmälan till "Annonspristäflan" Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Stockholm, då jämväl närmare bestämmelser om pristäfningen erhållas.

Kvinnliga Juridiska Byrån,

Triewaldsgränd 2, 1 tr.,
börnet af Kornhamnstorg. (A. t. 143 23).
Kontorstid: kl. 1/2 10-1/4 o. 6-7.

Utför och bevakar, för endast kvinnliga klienter, där medling mellan parterna befunnits omöjlig, alla slags juridiska uppdrag, såväl vid domstolar som hos öfriga ämbetsmyndigheter, uppsätter alla slags ansökningshandlingar, testamente, lösöre- och andra köpeafhandlingar, firmaanmälningar, bouppteckningar m. m. samt meddelar juridiska råd och upplysningar. Billiga arvoden. Åt medellösa kostnadsfria råd. Skickliga jurister stå byrån tillhanda.

För Kvinnliga Juridiska Byrån:

Anna Pettersson.
För grundtanken till Kvinnliga Juridiska Byrån, Stockholm, till hvilket företag föreslås oss en af dess blifvande föreständarinnorna utarbetad plan, uttala vi vårt lifliga intresse och äro vi öfvertygade om, att en sådan byrå kommer att fylla ett länge känt behof. Stockholm o. Uppsala i nov. 1904.

Elsa Eschelsson, A. Montelius,

Juris docent. Förest. för F. V. O. Centralbyrå.
S. Gumælius, Inneh. Annonsbyrån.

Gif hönsen ben!!

Benkvarn, för handkraft Kr. 28:— pr efterkräf. Återtages om ej till belåtenhet. Större för häst- och maskinkraft. Äggklädningsmaskiner, artificiella mödrar m. m. Illustr. katalog. Svalöfs Maskinverkstäders A.-B., Svalöf.

Önskas anvisning

på någon plats i Sverige, där en duglig kv. gymnast (om sommarne praktiserande utomlands) behöfdes i vinter. Användning för goda språkkunskaper önskas äfven. Benäget svar t. "Intresserad" under adr. S. Gumælius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

I alla boklädor till salu å 1 krona Nyaste Patiensbok. 56 patienter med en och två lekar. Adolf Johnsons Förlag, Stockholm.

Schweizer broderier.

Största urval på platsen. Madapolambrodyr fr. 8 öre metern. Äfven finaste handbrod. fr. Madeira nu inkomna. Renforcé naturell, den så omtyckta hvita väfven, åter ink. Prof t. landsorten. Broderiaffären. Kommandörsgränd 24. Tel. Ö. 40 05.

Blomstervänner!

Köp "ELITE", bästa blomstergödnings, lämplig för alla slags krukväxter, fås öfverallt. Pris 25 öre pr ask, i parti från Örebro Exportaffär, Örebro.

MERA LJUS med mindre fotogen! Ingen fotogenlampa borde tändas utan den patenterade Glödljusinsatsen af mässing. Påsättes utan ringaste lampändring. Strålände låga! Stor oljebesparing! Intet os, största renlighet, 3 storlekar: 10, 14 och 16 liniers. Pris 1.50, med porto 1.70. Beskrifning och intyg gratis. Generalförsäljning för Sverige: PAUL PETERS, Stockholm I, Vestmannag. 25. A. T. 692.

SE Holländsk Fetsill,

extra fin delikatess, saltad juli 1904, å Kr. 5.50 pr kvartstunna pr efterkräf. Forsells Viktualiaffär, Göteborg.

Öfverblifna nummer

at Iduns Handarbetstidning, från år 1903, 15 nr, innehållande ett stort antal stilfulla och moderna originalmönster realiseras till 1 kr. om beloppet insändes i postanvisning till Iduns exp., Stockholm.

Banyuls Trilles.

Ett apptigivande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare. Pris pr butelj kr. 3.50 hos HÖGSTEDT & Co, Stockholm, 32 Regeringsgatan.

"BIKUPAN",

21 Klarabergsgatan 21. Konstväfnader, Hemväfda gardiner, Nationaldräkter och delar därtill, Broderier af alla slag, Barnkläder, Askar med modeller för "Baby"-utstyrselar, Vadstena-spetsar, Trädknappar m. m. Allm. Tel. 51 65.